

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

**BAĞLANMA BİÇİMLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE
İLİŞKİSİ**

**Hazırlayan
Esra KILIÇ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Eylem ÖZTEN

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

BAĞLANMA BİÇİMLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE İLİŞKİSİ

Esra KILIÇ

(144102017)

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Eylem ÖZTEN

İstanbul – 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Esra KILIÇ
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Yrd. Doç. Dr. Eylem ÖZTEN
Tezin Başlığı	:	BAĞLANMA BİÇİMLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE İLİŞKİSİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	20.04.2016	Saati	:	15:30
Öğrenci Savunmaya	:	☒ GELDI			
<p>Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,</p> <p style="text-align: center;">☒ OY BIRLIGI ☐ OY ÇOKLUGU</p> <p>☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.</p> <p>☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)</p> <p>☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.</p>					
Savunmada Tezin Başlığı	:	☒ Değişmedi.	☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:				
Öğrenci Savunmaya	:	☐ GELMEDI			
<p>Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,</p> <p style="text-align: center;">☐ OY BIRLIGI ile REDDEDİLMİŞTİR.</p>					

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Eylem ÖZTEN	
Üye	Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR	
Üye	Doç. Dr. Korkut ULUCAN	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Bağlanma Biçimlerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

08/03/2017

Esra KILIÇ

İmza

KILIÇ, Esra, Yüksek Lisans, İstanbul, 2017

BAĞLANMA BİÇİMLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE İLİŞKİSİ

ÖZET

İnsanın kendisi için önemli olan kişilere karşı geliştirdiği güçlü duygusal bağlara bağlanma adı verilir. Bağlanma biçimlerinin özellikle romantik olan yetişkin ilişkilerinde görülen etkilerinin ve bu biçimlerin de evlilik ilişkilerine yansımaları konusunun daha önceki çalışmalara konu olduğu görülmektedir. Bu araştırmada da bağlanma biçimlerinin evlilik doyumu ile ilişkisi araştırılmıştır. Bu anlamda rastgele seçilen 120 çift araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyo-demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ile Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi ile oluşturulan anket formundan yararlanılmıştır.

Araştırmada uygulanan ki-kare analizi sonucuna göre, evli bireylerin bağlanma biçimlerinin cinsiyet, eğitim durumu, eş ile yakınlık durumu, eş ile arasındaki yaş farkı, anne yaşam durumu, anne baba boşanma durumu, anne baba ayrı yaşam durumu, anne ve baba psikiyatrik sorun olup olmama durumu değişkenleri ile bağlanma biçimleri puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile yaş, evlenme yaşı, çalışma durumu, evlilik süresi, aile yapısı, evlenme biçimi, cinsel yaşam memnuniyet düzeyi, eş ile sorumluluk paylaşma düzeyi, çocuk sayısı, büyüdüğünüz yer ve baba yaşam durumu değişkenleri ile bağlanma biçimleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki olduğu görülmüştür.

Evli bireylerin ilişki uyumları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, eş ile yakınlık durumu, eş ile arasındaki yaş farkı, anne yaşam durumu, anne baba boşanma durumu, anne baba ayrı yaşam durumu, anne ve baba psikiyatrik yaşam durumu, evlenme yaşı, çalışma durumu, evlilik süresi, aile yapısı, evlenme biçimi, cinsel yaşam memnuniyet düzeyi, eş ile sorumluluk paylaşma düzeyi, çocuk sayısı, büyüdüğünüz yer ve baba yaşam durumu değişkenleri ile ilişki uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Evlenilen yaş arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı, Evlilik süresi arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı, eş ile yaş farkı arttıkça kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma düzeyinin arttığı, güvenli bağlanma düzeyinin azaldığı, Çocuk sayısı arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı görülmüştür.

Evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı ve evlenilen yaş düzeyi ile ilişkili olmadığı ve eş ile yaş farkı arttıkça evlilikte uyum azalmakta olduğu görülmüştür.

Kaçınan ve kaygılı bağlanma biçimi arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin azaldığı ve güvenli bağlanma biçimi arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Bağlanma Biçimi, Evlilik Doyumu.

KILIÇ, Esra, Master, İstanbul, 2017

**RELATION OF ATTACHMENT STYLES TO MARITAL
SATISFACTION**

ABSTRACT

It is called attachment to strong emotional ties that people have developed against those who are important to them. It is seen that the effects of attachment styles, especially in romantic adult relationships, and their reflection on marital relations are the subject of previous studies. In this study, the relationship between attachment styles and marital satisfaction was investigated. In this sense, 120 pairs of randomly selected researchers were sampled. Socio-demographic information form was used as data collection tool in the survey, Inventory of Experiences in Near Relations-II and Questionnaire prepared by Locke and Wallace Relationship Compliance Test.

According to the results of the study, the attachment styles of the married individuals were determined by variables such as gender, educational status, closeness with spouse, age difference between spouse, mother 's life status, parental divorce status, parental separate life status, There was no statistically significant relationship between scores of attachment styles.

There are statistically significant differences between the attachment styles of married individuals and the attachment styles of age, marriage age, working status, marriage duration, family structure, marital status, sexual satisfaction level, level of sharing responsibility with spouse, number of children, Relationship.

Marital status, parental divorce status, mother and father psychiatric life status, marital status, marital status, marital status, marital status, marital status, marital status, marital status, It was found that there was no statistically relationship between the level of marital life, family structure, marital status, level of satisfaction with sexual life, level of sharing responsibility with spouse, number of children, place of life and father 's life status. Moreover, there was no relationship between attachment style and level of association.

As a result; It has been found that there is a meaningful relationship in the same direction and moderately with the opposite direction and medium degree, the secure attachment style between the avoidant and anxious attachment style of participants and the level of compatibility in marriage.

Keywords: Marriage, Attachment Style, Marriage Satisfaction.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM - BAĞLANMA BİÇİMLERİ	3
1.1. BAĞLANMA	3
1.2. BAĞLANMA KURAMI VE TARİHÇESİ	4
1.3. BAĞLANMA STİLİ MODELLERİ	6
1.3.1. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Modeli	7
1.3.2. Hazan ve Shaver'ın Üçlü Bağlanma Modeli	10
1.3.3. Bartholomew'in Dörtlü Bağlanma Modeli	12
1.4. EVLİLİK İLİŞKİSİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN İŞLERLİĞİ	15
İKİNCİ BÖLÜM - EVLİLİK DOYUMU	18
2.1. AİLE VE EVLİLİK	18
2.1.1. Aile	18
2.1.2. Evlilik	21
2.1.3. Aile Yaşam Döngüsü	23
2.2. EVLİLİK DOYUMU	26
2.3. EVLİLİK DOYUMUNU AÇIKLAYAN KURAMLAR	29
2.3.1. Dinamik Hedef Teorisi	29
2.3.2. Psikodinamik Model	31
2.3.3. Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı	31
2.3.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı	31
2.3.5. Sosyal Öğrenme Modeli	32
2.3.6. Romantik Aşk Kuramı	32
2.3.7. Evlilikte Yükleme Kuramı	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	35
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	35
3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI	35
3.3. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	35
3.4. ÇALIŞMA İÇİN DÂHİL OLMA VE DIŞLAMA KRİTERLERİ	36

3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	36
3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	36
3.7. VERİLERİN ANALİZİ	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUM	39
4.1. FREKANS TABLOLARININ YORUMLANMASI.....	39
4.2. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ-II ALT BOYUTLARI İLE LOCKE VE WALLACE İLİŞKİ UYUM TESTİ ALT BOYUTLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	44
4.2.1. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ-II ALT BOYUTLARI İLE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	44
4.2.2. Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Demografik Değişkenlerle Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	54
4.3. İLİŞKİ ANALİZİ.....	64
SONUÇ ve TARTIŞMA	72
ÖNERİLER	80
KAYNAKÇA.....	82
EKLER	92

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Modeli.....	9
Tablo 2. Bağlanma Davranışının Temelleri.....	11
Tablo 3. Evlilik Türleri	23
Tablo 4. Duvall'ın Aile Yaşam Döngüsü Modeli	25
Tablo 5. Sosyo-demografik Değişkenlerinin Dağılımının İncelenmesi.....	39
Tablo 6. Sosyo-demografik Değişkenler II.....	40
Tablo 7. Sosyo-demografik Değişkenler III.....	41
Tablo 8. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Puanları.....	42
Tablo 9. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Puanları.....	42
Tablo 10. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Dağılımı	43
Tablo 11. Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi Dağılımı	43
Tablo 12. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi.....	44
Tablo 13. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Yaş Değişkeni İle İlişkisi.....	45
Tablo 14. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlenme Yaşı Değişkeni İle İlişkisi	45
Tablo 15. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkeni İle İlişkisi	46
Tablo 16. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi	46
Tablo 17. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlilik Süresi Değişkeni İle İlişkisi	47
Tablo 18. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Aile Yapısı Değişkeni İle İlişkisi	47
Tablo 19. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eş İle Yakınlık Düzeyi Değişkeni İle İlişkisi.....	48
Tablo 20. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eş İle Aranızdaki Yaş Farkı Değişkeni İle İlişkisi.....	48
Tablo 21. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlenme Biçimi Değişkeni İle İlişkisi	49
Tablo 22. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Cinsel Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi	49
Tablo 23. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evde Sorumluluk Paylaşma Durumu Değişkeni İle İlişkisi.....	50
Tablo 24. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi	50
Tablo 25. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Büyüdüğü yer Değişkeni İle İlişkisi	51

Tablo 26. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Yaşam Değişkeni İle İlişkisi	51
Tablo 27. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Baba Yaşam Değişkeni İle İlişkisi	52
Tablo 27. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Baba Boşanma Durumu Değişkeni İle İlişkisi	52
Tablo 28. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Baba Ayrı Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi	53
Tablo 29. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Sorun Durumu Değişkeni İle İlişkisi	53
Tablo 30. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Baba Sorun Durumu Değişkeni İle İlişkisi	54
Tablo 31. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi.....	54
Tablo 32. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Yaş Değişkeni İle İlişkisi.....	55
Tablo 33. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evlenme Yaşı Değişkeni İle İlişkisi	55
Tablo 34. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkeni İle İlişkisi	56
Tablo 35. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi	56
Tablo 36. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Aile Yapısı Değişkeni İle İlişkisi.....	57
Tablo 37. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eş İle Yakınlık Durumu Değişkeni İle İlişkisi	57
Tablo 38. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eş İle Yaş Farkı Değişkeni İle İlişkisi	58
Tablo 39. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evlenme Biçimi Değişkeni İle İlişkisi	58
Tablo 39. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Cinsel Yaşam Değişkeni İle İlişkisi	59
Tablo 40. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evde Sorumluluk Paylaşma Değişkeni İle İlişkisi	59
Tablo 41. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi	60
Tablo 41. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Büyüdüğü yer Değişkeni İle İlişkisi	61
Tablo 42. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Yaşam Değişkeni İle İlişkisi.....	61
Tablo 43. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Baba Yaşam Değişkeni İle İlişkisi.....	62

Tablo 44. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Baba Boşanma Durumu Değişkeni İle İlişkisi	62
Tablo 45. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Baba Ayrı Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi	63
Tablo 46. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Sorun Değişkeni İle İlişkisi.....	63
Tablo 47. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Baba Sorun Değişkeni İle İlişkisi.....	64
Tablo 48. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişki Analizi	64
Tablo 49. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Yaş Arasındaki İlişki Analizi.....	65
Tablo 50. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Yaş Arasındaki İlişki Analizi.....	66
Tablo 51. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Evlenilen Yaş Arasındaki İlişki Analizi	66
Tablo 52. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Evlenilen Yaş Arasındaki İlişki Analizi	67
Tablo 53. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Evlilik Süresi Arasındaki İlişki Analizi	68
Tablo 54. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Evlilik Süresi Arasındaki İlişki Analizi	68
Tablo 55. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Eş İle Yaş Farkı Arasındaki İlişki Analizi	69
Tablo 56. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Eş İle Yaş Farkı Arasındaki İlişki Analizi	69
Tablo 57. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki Analizi	70
Tablo 58. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki Analizi	71

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Bağlanma Sistem Modeli.....	6
Şekil 2. Bağlanma Sistemi Dinamiklerinin Çeşitli Yönleriyle Üç Büyük Bağlanma Yapısı	7
Şekil 3. Dörtlü Bağlanma Modeli	13
Şekil 4. Bağlanma İlişkisinin İşlevleri	16

GİRİŞ

Bağlanmanın hayatın ilk dönemlerinde geliştiği ileri sürülmesine rağmen hayatın sonraki dönemlerinde olumlu ve/veya olumsuz olarak etkileyip, hayatı devam ettiği sürece de sosyal ilişkilerin gelişimin temelini oluşturmaktadır. Bebeklik zamanında şekillenen bağlanma örüntülerinin yaşamı boyunca aynı kalacağı söylenemez. Biliş ve davranışların değiştirilebildiği göz önüne alınarak bağlanmayı etkileyecek yapıda esneklik sağlanabilmektedir. Bağlanma insanları duygusal ve sosyal olarak etkilemektedir: evde, iş yerinde, arkadaşlar ve aile ile ilgili olan bütün ilişkisel adaptasyonları ve yönlerini değiştirme gibi özelliklere sahiptir.

Bağlılık faktörü aile içerisindeki kişilerin bireysel özgürlük alanlarını önemli derecede daraltır. Gerek aile içindeki ortamda gerekse ailenin dışındaki ortamda bazı kurallar çerçevesinde, sosyo-kültürel yapıya uygun bir şekilde aile içinde belirlenir ve aile fertlerinin bu kurallara uymaları beklenir. Sonuçta bağlanma ilişkisi insanların doğumundan ölümüne değin süreklilik arz eden süreci kapsamaktadır. Bireylerin, hayatının birçok kesimini kapsayan evlilik süreci içinde eşlerine karşın bir bağlanma ilişkisi geliştirebilmektedir. Evlilik ilişkisi içerisinde geliştirilen bu ilişkinin, kişiler eşlerine karşılık sergiledikleri davranış ve tutumları, ilişki boyunca eşi ve kendisinin hakkında düşünce ve duygularının bağlanma biçimine ki bunlar korkulu- güvenli-kayıtsız-saplantılı olabilir buna göre şekillenebilmektedir.

Bu araştırma tanımsal ve ilişkisel tarama modeline göre modellenmiştir. Araştırma katılanların var olan özelliklerinde hiçbir değişiklik yapılmaksızın veri toplanarak, var olan durum hakkında deneklerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Araştırma evli bireylerin bağlanma biçimleri ile uyum düzeyleri arasındaki ilişkiler belirlenmek istendiğinden dolayı çalışma aynı zamanda ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır.

Bu tez dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde bağlanma biçimleri, bağlanma kuramı, bağlanma biçimleri modelleri ve evlilik ilişkisinde bağlanma biçimlerinin işlevli konuları aktarılmıştır. İkinci bölüm evlilik doyumunu başlığı ile aile ve evlilik, evlilik doyumunu ve evlilik doyumunu açıklayan kuramlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntem kısmında ise araştırmanın modeli, araştırmanın yeri ve zamanı, araştırmanın evren ve örnekleme, hipotezleri, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise örneklem grubuna ait demografik bilgilerin açıklanması ve araştırmanın alt problemlerinin yanıtlanması için elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntem ile analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara yönelik tartışmalar yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM - BAĞLANMA BİÇİMLERİ

1.1. BAĞLANMA

Göbek bağının kesilmesinin ardından anneden ayrılan insanoğlu kısa süre içerisinde duygusal ve sosyal bağlar geliştirip yeniden anneye, babaya ya da bakıcıya bağlanma söz konusu olur. Romantik ilişkiler kişiselleşmeye, psikosomatik hastalıklardan psikiyatrik hastalıklara kadar insanın hayatında önemli olan her yerde bağlanmanın uzantılarının görülmesi mümkündür. Yalnızca çocukluk ile sınırlı kalamayan bu ilişkinin zihinsel anlamda artı ve eksileriyle davranışları da yönlendirdiği görülmektedir (Çelen, 2008).

Bağlanma, bebekle annesinin ya da devamlı olarak bakımını yapan sabit kişiler arasında kurulmuş olan, temel anlamda güven duygusunun geliştirmesini sağlayan ilk bağ olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2005). Sonuçta, bağlanma kurulma aşamasında ve şekillenmesi konusunda etkili olan bir çok ilişkinin örüntü ve süreç olduğunu söylemek mümkündür (Soysal vd., 2005: 88). Bağlanmanın etkilenmesini sağlayan üç temel faktör vardır:

- Çocuğun kişilik özellikleri,
- Aile sistemiyle ilgili faktörler
- Sosyokültürel etkenler (Biller, 1993).

Bağlanma davranışının literatüre bakıldığında çeşitli kuramcılarının farklı tanımlamalar yaptığı görülmüştür. Örneğin, Ainsworth, bağlanmayı bir insanın başka bir insana karşı geliştirmiş olduğu şefkatli bağ olarak tanımlamıştır. Gander ve Gardiner'a göre, bağlanma yeni doğanlar ile anne ve babaların arasında zaman içinde artan, karşılıklı, eşgüdümlü ve destekleyici etkileşimin kurulmasıdır.

Erwin'a göre bağlanma biyolojik olarak ifade edilmiştir. Bağlanmanın çocuğun uyum sağlayan yönünün gelişimini koruma, geliştirme ve türünün devamını sağlamak adına oluşturulan bir mekanizma şeklinde tanımlamıştır. Genuis ve Oddone ise, bağlanma ve bağlanma davranışı kavramlarının farklı olduklarını savunmuşlardır. Onlar bağlanmayı, bebeğin ve/veya çocukların ilk bakıcılarıyla olan ilişkilerinde hissettikleri

duyguları içermektedir. Bağlanma davranışı ise, bağlılık neticesinde ortaya çıkan davranışlar şeklinde tanımlanmıştır (Aktay, 2014: 38). İki insanın arasında uzun süreli ve anlamlı kurulan özel duygusal bağlar söz konusudur. Kısacası kişilerin tercih ettiği bir diğeri ile yaklaşma ve yakınlığının muhafaza edildiği davranışlar bağlanmadır (Bowlby, 1977: 203 aktaran Erzen, 2013: 8).

Özetle, insanlar, topluluklar halinde yaşayarak başka insanlar ile bir arada bulunmalarının isteği içinde olan bir organizma olduğunu söylemek mümkündür. Buradan hareketle insanların ilişki arayışları, duygusal anlamdaysa bağlanma olgusunu işaret eder (Bilgin, 2001). O halde bağlanma bebekle anne ya da bakıcılığını üstlenen sabit biriyle arasındaki, temel güveni geliştiren ilk bağ olarak ifade edilebilir. Bu sebeple, bağlanma ilişkilerinde anne ya da bakımı üstlenen birincil kişi ana karakterdir (Soysal vd., 2005: 89). Ebeveyn açısından bu durumun önemi ve önemli olmasının sebebiyle ilgili bilgilerin birçoğu, bakım verenle çocuk arasında kurulan bağlanmanın bir sonraki gelişimleri üzerine etkilerine odaklanılan bağlanma kuramlarından gelir (Thompson, 2006: 114).

1.2.BAĞLANMA KURAMI VE TARİHÇESİ

Sabıkalı olan ve ailesini kaybetmiş çocukların üzerine 1949 yılında bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların sonrasında, 1951'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün adına Avrupa'da bulunan çocukların savaşların ardından akıl sağlıklarıyla ilgili bir bildiri hazırlanmıştır. İleride gelişecek olan bağlanma kuramının temellerinin, bu bildiri sonrasında çıkartılan Anne Bakımı ve Akıl Sağlığı isimli kitapta atılmaya başlandığı görülmüştür (Holmes, 1993). Kitapta temel alınan çocukların bakımını üstlenen kişilerle bebeklikten sonra yakın, sıcak ve tutarlı ilişkiler kurmalarının, bütün hayatları süresince zihinsel sağlıklarının etkilenmesine neden olacak önemli faktör olduğunun üzerinde durmuştur (Elli, 2010: 2).

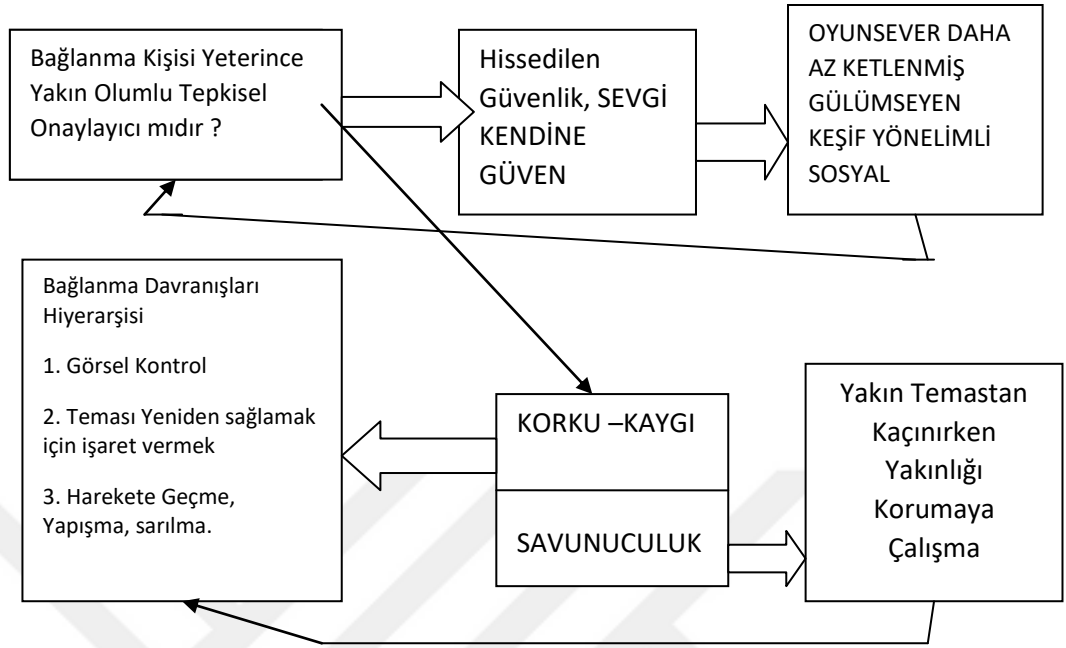
Bağlanma kavram olarak ilk defa 1950 ile 1960 yılları arasında Bowlby tarafından ebeveynler ile çocuklar arasında kurulan bağı açıklayabilmek için ileri sürüldüğü bilinmektedir (Bowlby, 1958: 351). Bowlby, yatılı okullarda uyumlu olmayan çocukların üzerinde gönüllü bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada dikkatini fazlasıyla çeken iki çocuk sebebiyle tıbbi araştırmalarına çocuk psikiyatrisi ile psikoterapisi

alanlarında devam etmiştir. Eğitim sırasında analistler çocukların düşlem dünyasıyla meşgul olduklarını gerçek ve güncel dünyalarına ise ilgilerinin az olduğuna inanmıştır. Londra Çocuk Rehber Kliniği'nde çocukların kişilik gelişimlerinde aileyle etkileşimin önemli olduğunu görmüştür (Ainsworth 1969).

Bowlby, 1950 ile 1954 yılları arasında bilimsel bulgulara dayalı yeterli açıklama yapabilmek için çalışmalara başlamıştır. Freud'un sunduğu ilk bilgilerinin dışında, 1940'lı yılların başında bebek/çocukların annelerinden ayrıldıkları zaman tepkilerinin nasıl olacağına dair gözlemlerin bulunması önemli bir ayrıntıdır. İlk gözlemlerin bu anlamda Anna Freud ile DorothyBurlingham'ın İkinci Dünya Savaşı esnasında Hampstead Çocuk Bakım Evinde yapıldığı bilinmektedir (Bowlby 1969).

Davranışsal bağlanma sisteminde, bağlanma kişinin yeteri kadar olumlu tepkisel ve onaylayıcı mıdır? sorusu cevaplarını kapsayan duyguları ve değerlendirmelerden kaynaklanan davranışları temsil etmektedir. Bağlanma, keşfi, bakımının, toplumsallık ve cinsel birleşmeleri de kapsayan, belirgin ancak iç içe geçmiş olan davranışsal sistemler arasındadır. Her sistemin benzersiz olan işlevlerinin olduğu ve bunları yerine getirdiği görülmektedir. Çevresel anlamdaki ipuçlarına bazı tepkiler göstermektedir. Diğer davranışsal sistemler de etkinleşmeye hazır duruma gelmektedirler. Bununla birlikte bağlanma kişisi ulaşılabilirliğinin dönem dönem yoklandığı ve bu durum devam ettiği görülür. Evrimsel anlamda, ihtiyaç duyulduğu zaman karşılık verecek tanıdık olan bir koruyucu olduğu müddetçe, oyunlara katılma ya da keşfetmeye çıkmak için de kendini yeteri kadar güvende hissetme, insanın yavrusu adına uyuma hizmet eder. Gözlemlenen herhangi bir tehdit ve/veya güçlü belirsizliğe karşılık en güvenli tepkide tüm enerji ve yakınlığı tekrar sağlamaya harcar. Davranışsal bağlanma sistemi içerisinde eşkenar dörtgen sına sorularının ifadesidir. Dairelerin sına sorularını cevaplayan değerlendirmelerin başladığı duyguları ve kutularsa duygu ve değerlendirmelerden kaynaklanan davranışları temsil eder (Dönmez, 2000).

Şekil 1. Bağlanma Sistem Modeli

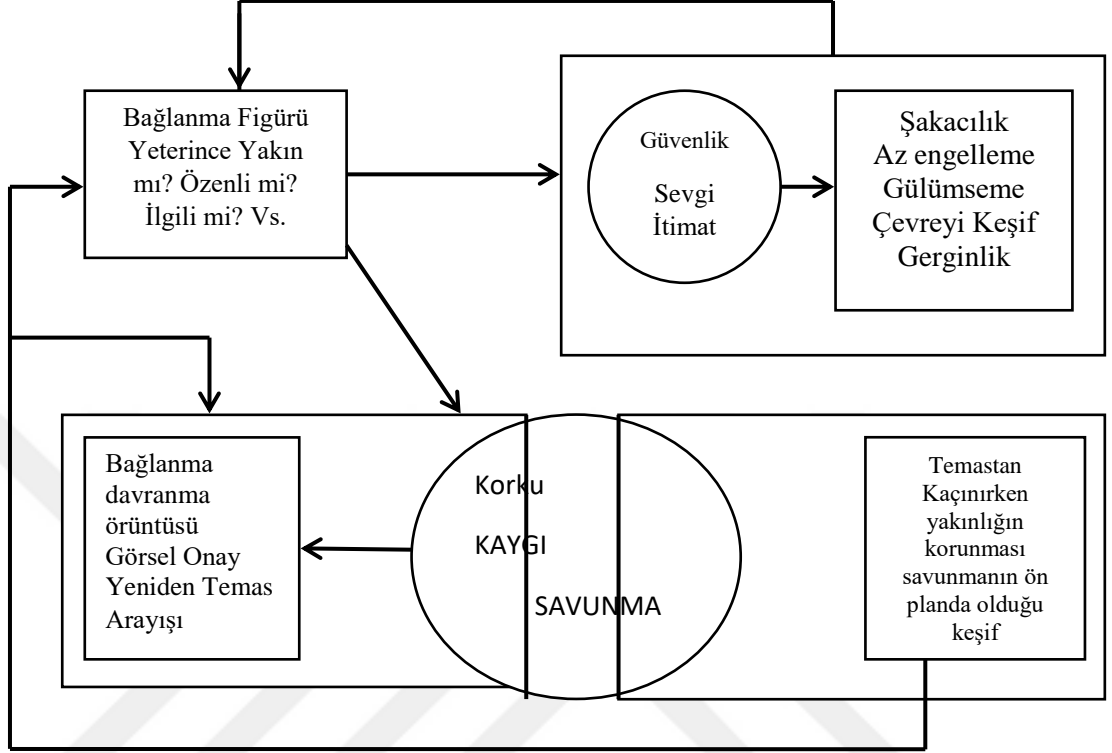
Kaynak: Dönmez, 2000: 6.

Bağlanma davranışıyla ilgili olarak ilk araştırmaların, 1964’de Rowell, Hinde, ve Spencer-Booth, onların ardından 1965 yılında Sade ve Goodall’ın 1967 yılında tekrar Hinde ve Spencer-Booth’un babun, maymun ve büyük insansı maymunla yaptıkları çalışmalar ile başladığı görülmektedir. Bu çalışmalara bakıldığında, bebeklerde olduğu gibi doğumun ardından bir süre primat bebeğin anneye yapıştığı, çocuklukların ilk dönemleri boyunca anne ile fiziksel temasta olmaları yaş ilerledikçe anneye doğrudan temasın azalması, gezintilerden uzaklaştıkları ancak en küçük uyarıcı da dahi annelerine geldikleri belirlenmiştir (Bowlby, 2012).

1.3. BAĞLANMA STİLİ MODELLERİ

Bağlanma biçimleri, kişi ile karşısında bulunan başka bir kişinin arasındaki ilişkiler üzerine temellendirilmektedir. Bu nedenle bağlanma biçimlerinin buna uygun olarak benlik ve diğerleri terimlerini esas alarak yapılandırıldığı görülmektedir. Bağlanma biçimlerinde yaş unsuru ve ölçme biçimleri olarak üç farklı bağlanma modelinin doğmasına sebep olmuştur. Şekil ’de üç bağlanma biçimi ile bunların dinamiklerine yer verilmiştir.

Şekil 2. Bağlanma Sistemi Dinamiklerinin Çeşitli Yönleriyle Üç Büyük Bağlanma Yapısı

Kaynak: Hazan ve Shaver, 1994: 6'dan alıntıdır.

1.3.1. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Modeli

Ainsworth (1982), bağlanmayı, sürdürülebilir özelliğinden bahseder ve bağlanma ilişkisi olan davranışların yaşamı boyunca incelenebileceğini kanıtlar. Davranışlar bağlanma tiplerine göre değişkenlik gösterirler. Bu nedenler davranışların belirlenmesini sağlayacak karakter özellikleri ve bunlarla ilgili olarak değişkenlik gösteren psikopatoloji de bu anlamda değişime uğramaktadır. Bu açıdan bağlanma kuramının karakteristiklerinden en önemlisi, bağlanmanın yaşamı boyunca sürdürülebilir olmasıdır (Ainsworth, 1982).

Ainsworth ve diğerleri, bir yaşında olan bebekler üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada *Yabancı Durum Yöntemi* esas alınmıştır. Bu yöntem kapsamında bebeklerin onlara yabancı gelebilecek ayrılık durumları ile karşı karşıya

bırakılarak, tepkilerinin kaydedilmesi söz konusudur. Araştırma neticesinde üç bebek tipi olduğu tespit edilmiştir.

- Grup bebeklerde ayrılık durumunda aşırı şekilde ağlama ve kavuşma zamanlarında annelerinden kaçınma davranışları sergilenip ağlamaya devam ettikleri gözlemlenmiştir.
- Grup bebeklerin annelerini, çevresindekileri keşfetmek için güvenli bir yer olarak kullandıkları görülmüştür. Ayrılık zamanında keşif durumları azalmıştır. Üzüntü yaşamalarına karşılık kavuşma zamanlarında da annelerine yakınlık göstermişlerdir.
- Grup bebeklerse ayrılığın öncesinde endişeye kapılmışlardır. Ayrılık durumundaysa yoğun olarak üzüntü hissetmişler, kavuşma anlarında daha zıt duygular yaşamışlardır. Bu grupta bulunan bebeklerin annelerini gördükleri zaman yakın temasta bulunmak istedikleri ancak etkileşim içine girmeyi de reddetmişlerdir.

Bütün bu gözlemlerin neticesinde Ainsworth ve arkadaşları, üç tip bağlanma şeklinin varlığını tespit etmişlerdir. Bunlar güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimleridir (Ainsworth, 1979: 932).

Tablo 1. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Modeli

Güvenli	Kaçınan	Kaygılı/kararsız
Hatırlamalar Aile sıcak ve etkilidir.	Anne soğuk ve reddedici	Baba haksız
Bağlanma-ilişkisel İnanç ve davranışlar Yüksek kendilik değeri	İnsanlardan şüphe	Diğerleri karmaşık ve anlaşılması güç
Genellikle diğerleri tarafından sevilir	Diğerleri güvenilirmez veya bağlanılmazdır	İnsanlar yaşamımız üzerinde biraz kontrole sahiptir
Diğerleri genellikle iyi kalpli ve iyi niyetli	Aile ve diğerlerinin doğruluğu ve dürüstlüğü hakkında şüphe	
Diğerleri genellikle bağlanılabilir ve güvenilir	Sosyal yaşamda güven eksikliği	
Kişilerarası ilişkilere yönelme	Kişilerarası ilişkilere yönelmeme	
Bağlanma ilişki-amaçları ve ihtiyaçları Yakın ilişkileri arzulama	Uzak kalma ihtiyacı	Aşırı yakınlık arayışı
İlişkilerde yakınlık ve özerlik arama	Özerlik ihtiyacı için sınırlı yakınlık	Düşük düzeyde özerlik arayışı
	Başarı gibi amaçlara ağırlık vermek	Reddedilme korkusu
Planlar ve stratejiler Sıkıntılarını kabul etme	Öfkeyi engelleyecek sıkıntılara yönelme	Sıkıntı ve öfkenin daha yüksek öğrenilmesi
Yapıcı yollarla negatif ilişkileri hafifletme	Minimal sıkıntı gösterme	Yarar elde etmek için uysal ve istekli olma

Kaynak: Dönmez 2000'den alıntıdır.

Güvenli Bağlanma: Bir bebek ağladığı zaman kendine ilgi gösterilir ve bu ilginin, o bebeğe dünyada bulunan diğer insanlara karşı güvenmeyi öğrettiğini söylemek mümkündür. Güvenmeyi öğrenen bebekler de, yeterliklerini artırabilir ve başkalarına empati ile yaklaşabilirler (Mallon, 2008: 5). Bu anlamda güvenli olan çocukların anneleri ile samimi ve sıcak ilişkiler kurdukları görülür. Bu çocuklar, oyun sırasında bebekleri ile olan iletişimlerinde de kurguladıkları hikâyelerde de net, açık, destekleyici ve olumlu içerikler olduğu gözlemlenmiştir (Cassidy, 1988: 130).

Kaygılı – Kararsız Bağlanma: Ainsworth, 1978’de gerçekleştirdiği deneysel çalışmasında günümüzde dahi kabul edilen üç bağlanma biçiminin varlığını ortaya koymuştur. Ancak Ainsworth, modelinin ortaya çıkış köklerinde bir çok ön çalışma yapmıştır. Ainsworth, Bell ve Stayton 1972’de ebeveyn ile bebek tepkilerini incelediği araştırmada bebeklerin annelerine karşı sergiledikleri bağlanma davranışları konusunda dikkat çeken kişisel farklılıklar olduğunu, bağlanma biçimlerinin belirlenmesinde takip, kaygı ve temas arayışlarının varlığından dolayı bir tek belirleyici kriterden söz edilmeyeceğini belirtirler.

Kaçınan Bağlanma: Kaçınan davranış sergileyen bebeklerin ayrılık zamanlarını kalıcı bir terk edilme gibi algılaması ve anneye karşılık protesto tepkilerini göstermeleri, bu protestoları kavuşma zamanlarında dahi gösterdikleri görülmüştür. Kaçınma davranışları çatışma ve kaygının olduğu durumlarda öfkenin azalmasına yardımcı olan, ancak anne ile olan mesafenin de korunmasını sağlayan savunma davranışı şeklinde görülür (Ainsworth, 1979: 933). Bunun yanı sıra çocuklarda görülen kavuşma anlarında da devam eden protesto tepkilerinin artması durumunda, çocukta kopmalar ve olumsuz davranışların gelişimleri yaşanabilir (Main ve diğerleri, 1985).

1.3.2. Hazan ve Shaver’ın Üçlü Bağlanma Modeli

Hazan ve Shaver, Ainsworth’un bebeklikte değerlendirdiği bağlanma biçimlerinin, hayatın ileri safhalarında da benzer özellikler göstereceği öngörüsüyle hareket ederek bağlanma biçimlerinin romantik ilişkilerde geçerli olacağını düşünmüşlerdir. Bu anlamda araştırmalarını 14 ile 82 yaş aralığında bulunan kişiler üzerinde yapmışlardır. Sonuçlara bakıldığında Hazan ve Shaver’in yanılmadı görülmüştür. Güvenli bağlanan kişilerin romantik ilişkilerini daha sağlıklı yürüttükleri

tespit edilmiştir. Cinsel çekicilik, kıskançlık, özlem ve güven gibi romantik ilişkilerin özellikleri ile eşleştirilebilen Ainsworth'un bağlanma biçimlerinde, bu yaşlarda da benzer şekilde özellikler göstermiştir. Buna göre güvenli kişiler romantik anlamda kurdukları ilişkileri mutlu, arkadaşça ve güven verici şeklinde tanımlamışlardır. Kaçınan kişiler aşk tecrübelerinde yakınlıktan korkmuşlardır. Kaygılı bireylerse ilişkilerini kıskançlıkla, duygusal anlamda iniş çıkışlarla ve karşılıklı tutkuyla ifade etmişler (Hazan ve Shaver, 1987). Bütün bu sonuçlara bakıldığında, kişilerin bağlanma biçimlerinin bebeklik dönemlerinden sonraki dönemlerinde de yaşamlarını etkilemeye devam ettiğini söylemek mümkündür.

Tablo 2. Bağlanma Davranışının Temelleri

Gelişimsel Evre	Ana Baba	Akran/Partner
Bebeklik	Yakınlığı Koruma Güvenli Sığınak Güvenceli üs	
Erken Çocukluk	Güvenli sığınak Güvenceli üs	Yakınlığı koruma
Geç Çocukluk ve Erken Ergenlik	Yakınlığı koruma Güvenceli üs	Güvenli sığınak
Yetişkinlik		Yakınlığı koruma Güvenli sığınak Güvenceli üs

Kaynak: Dönmez, 2000

- **Güvenli Bağlanma:** Güvenli bağlanma biçiminde aile bireyleri ve arkadaşlar ile olan ilişkiler değerlendirilir. 12 ile 14 yaş aralığındaki kişilerle yapılan araştırmalar, güvenli bağlanma biçimi kurduklarını düşünenlerin, arkadaş ve ailelerine karşı geliştirmiş oldukları bağlanma davranışlarını yüksek kalitede yaşadıklarını sonucunu vermiştir (Muris vd., 2001: 814). Araştırmalar güvenli bağlanan kişilerin, annelerini erkek/kız arkadaşların ve babalarının üzerinde tuttıklarını gösterir. Bunun yanında romantik ilişki yaşayanlar güvenli kişilerin bağlanma konusunun destek ile ilişkili bir şekilde annelerine daha düşük puan vermişlerdir. Buna karşın bu grupta bulunan hiçbir birey, erkek yada kız arkadaşlarını birincil bağlanma figürü olarak görmemiştir. Oysaki güvensiz bağlanan kişiler, erkek/kız arkadaşlarını bağlanma konusunda birincil figür şeklinde görme eğilimi

göstermiştir (Freeman ve Brown, 2011: 653). Aile ilişkilerinin sağlıklı yapılanması konusunda etkin rol üstlenen güvenli bağlanmanın evlilik ilişkileri üzerindeki etkileri de araştırmacıların ilgisini bu sahaya çekmiştir. Yapılan incelemeler bağlanma biçimlerinin sağlıklı veya sağlıksız oluşunun evlilik uyumu, ruhsal sağlık ve evlilik doyumuyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Ottu ve Akpan, 2011: 3656). Bağlanma biçimlerinin evlilik ilişkileri üzerinde bu denli etkiye sahip oluşu, psikoloji sahasında çalışan yapan bazı uygulamacılara da ışık tutmuş ve bağlanma biçimlerinin evlilik terapilerinde de kullanılabileceği fikrini doğurmuştur.

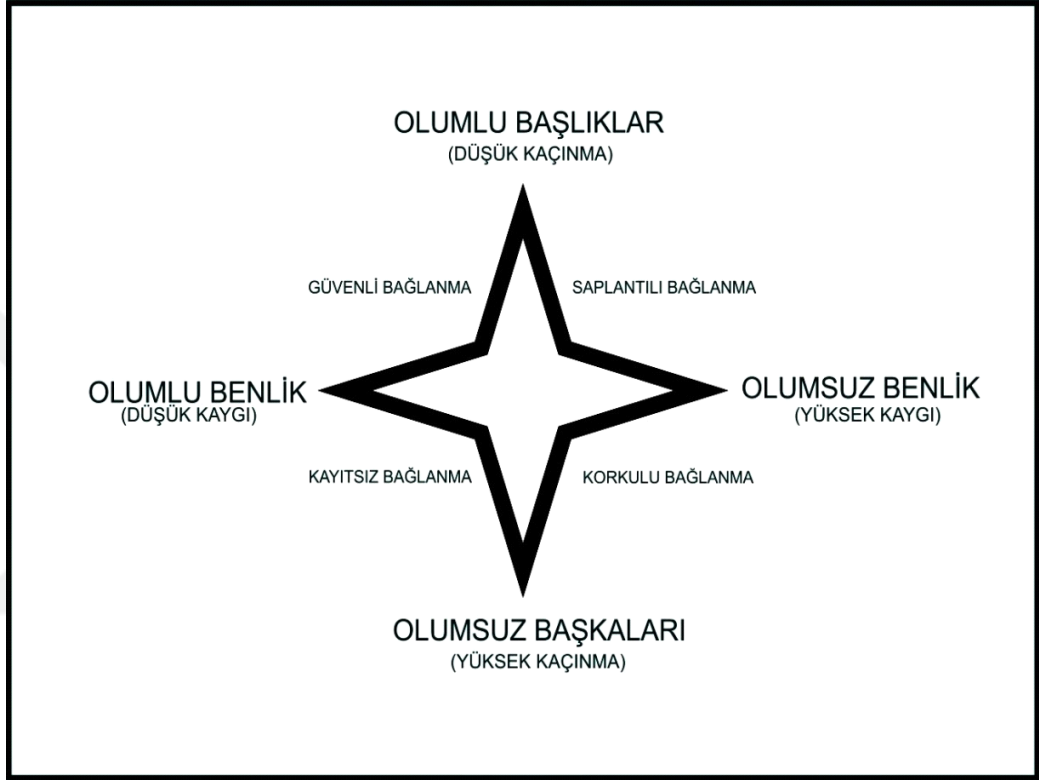
- **Kaygılı-Kararsız Bağlanma:** Kaygılı bağlanma biçimine sahip olan kişilerin gerçek aşka rastladıklarını nadiren düşünmektedirler. Buna karşılık sıklıkla aşık olma eğilimi sergiledikleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılanlar romantik ilişkilerin ilk önce artış göstermesi, süreç içinde de sönüp gitmesi durumunu düşünmeleri de önemlidir. Çalışma sonucunda ise kaygılı bağlananların ilişkilerinde kıskanç, kendilerinden şüphe duyan, yanlış anlaşıldığını ve kabul görmediğini düşünen bireyler oldukları ortaya çıkmıştır.
- **Kaçınan Bağlanma:** Kaçınan bağlanma biçimi, kişinin yakınlıktan korkması, kıskançlık, duygusal aşırılıklarla özdeşleştirilmiştir. Kaçınan bireylerin romantik ilişkilerinde gerçek aşkın sadece filmlerde olabileceği gibi oldukça kötümser nitelikteki bakış açıları bu kümedeki insanların yaşama bakış açılarının çok da olumlu olmadığını düşündürmektedir. Araştırmaya dâhil olan katılımcılardan kaçınan bağlanma biçimindekiler başkalarıyla ilişki içerisinde olmanın dikkat edilmesi gereken bir konu olduğunu belirtmişlerdir. Kaçınan bireyler annelerini saygısız, reddedici, olumsuz eleştiren; babalarını ise adaletsiz bireyler olarak görmektedirler (Hazan ve Shaver, 1987).

1.3.3.Bartholomew'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew ve Horowitz (1991), Ainsworth'un ortaya koyduğu bağlanma biçimlerinde genç yetişkinlik dönemine kadar süreceği öngörüsüyle hareket ederek dörtlü bir bağlanma modeli geliştirirler. Araştırmacıların, ortaya koyduğu modelde yaşlar; 18 ile 22 yaş arasında değişebilen 37'si kadın 40'ı erkek olarak psikoloji bölümü okuyan öğrencilerle çalışılmıştır. Modelin yetişkin bağlanma biçimlerini ölçmede

kullanılabilecek bir model olduğu sonucuna varmışlardır. Dörtlü bağlanma modeli, Hazan ve Shaver'ın (1987) yaptığı gibi Ainsworth modelinin bir uyarlaması olmaktan çok bu alana yeni kavramlar kazandıran bir araştırma gibi görünmektedir (Bartholomew, 1991).

Şekil 3. Dörtlü Bağlanma Modeli

Kaynak: Bartholomew ve Horowitz, 1991: 232'den alıntıdır.

- **Güvenli Bağlanma:** Aile ve arkadaşlarla arada kurulan güvenli bağlanmanın, ergenlerde sosyal ve duygusal becerileri ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Güvenli bağlanma biçimi duygusal farkındalık; empati ve bireyin kendisini duygusal anlamda olumlu ifade edebilme seviyesini artırmaktadır. Bunun yanında bireylerin kendilerini duygusal olarak olumsuz ifade etmeleri azaltmaktadır. Bununla birlikte uygun özellikte sosyal davranışlarının arttığı sağlanmaktadır (Laible, 2007: 1185). Kişilerin olumsuz özelliklerinin bastırılmasına yardım eden güvenli bağlanma yakın arkadaşlık, arkadaş gruplarında görülen uyum ile yakın

arkadaşlarla ilişkili duyguların düzenlenmesi birbirleriyle ilişki içerisinde (Zimmerman, 2004: 83).

- **Saplantılı Bağlanma:** Bu biçimin kökenlerinin Hazan ve Shaver'ın (1987) geliştirdiği kararsız/kaygılı bağlanma biçimiyle Main ve diğerlerinin (1985: 91), üzerinde durduğu kapana kısılmış/saplantılı bağlanma şekilleri sentezine dayanır (Horowitz, Rosenberg ve Bartholomew, 1993: 554). Bu biçimde, başkaları ile ilişki içinde olma ihtiyacıyla açıklama söz konusudur (Permuy vd., 2009: 1). Bu biçimi sergileyen kişiler, olumsuz kendilik ve olumlu başkaları algısına sahiptirler. Saplantılı bireyler çevrelerinden bağımsız, öz güvenleri düşük, başkalarının isteklerine boyun eğen, başkalarıyla ilişki içerisinde olmayı isteyen ancak terk edilmekten korkan bir yapıya sahiptirler. Saplantılıların, üzüntü veren durumlarda duygularının ve tepkilerinin daha yoğun olumsuzluğu kapsamı ile zorlukların karşısında da kaçınma davranışı sergiledikleri görülmüştür (Liu ve Huang, 2012:929).
- **Korkulu Bağlanma:** Bireylerin hem kendilerini hem de başkalarını olumsuz anlamda nitelendirmesi ile karakterize edilmiş olan bağlanma biçimidir. Korkulu olan bireyler saplantılılara benzer olarak başkaları tarafından doğrulanma ve kabul görme gereksinimi hissetmektedirler. Bunun yanında bu bireylerin acı çekmeden, terk ve/veya reddedilmekten korkmaları yakınlıklardan kaçınma eğilimine neden olabilmektedir (Bartholomew ve Shaver, 1998: 31). Bu eğilimde, korkulu olan kişilerin kabuklarına çekilmiş, güvenlik ve bağımsızlıklarını korumaya çalışan bir yapıya sahip olduklarını düşündürmektedir. Araştırmalar, korkulu bağlananların kişisel bağımsızlıklarını koruma ve artırma davranışlarının, depresyonun açıklayıcısı olabileceğini gösterir (Permuy ve diğerleri, 2009:1).
- **Kayıtsız Bağlanma:** Bu bağlanmada Hazan ve Shaver'ın (1987) gerçekleştirdiği ilk sınıflama ile tam olarak örtüşen herhangi bir eş değeri bulunmamaktadır. Örneğin kaçınan bağlanma biçimi, Bartholomew

sınıflamasında korkulu bireye denk gelmektedir ancak kayıtsız bağlanma için tamamıyla uygun bir eşdeğerlik bulunmaması söz konusudur (Bartholomew ve Shaver, 1998: 38). Bartholomew bu biçimleri benimsemiştir ve modelde iki farklı kaçınma biçimini ikiye ayırmıştır. Kısacası dörtlü bir bağlanma modeli geliştirmiştir (Fraley ve Shaver, 2000: 142). Kendileri ve başkaları ekseninde kendisini olumlu, başkalarını olumsuz değerlendiren kişilikler kayıtsız bağlanma biçimine sahip bireylerdir. Kayıtsız bağlananlar, bir olumsuzluk yaşayabilecekleri korkusuyla başkalarıyla yakınlık kurmaktan kaçınırlar. Kişi, başkalarıyla yakınlık kurmanın değerini yadsıyarak kendi öz değerini yüksek tutma eğilimindedir (Bartholomew ve Shaver, 1998: 31). Dolayısıyla kayıtsız bağlanma biçiminin iyi oluş haliyle olumlu yönde ilişki içerisinde bulunması (Merz ve Consedine, 2012: 1), kişinin kendisine verdiği değerden ödün vermediği göz önüne alındığında normal bir durum olarak değerlendirilebilir

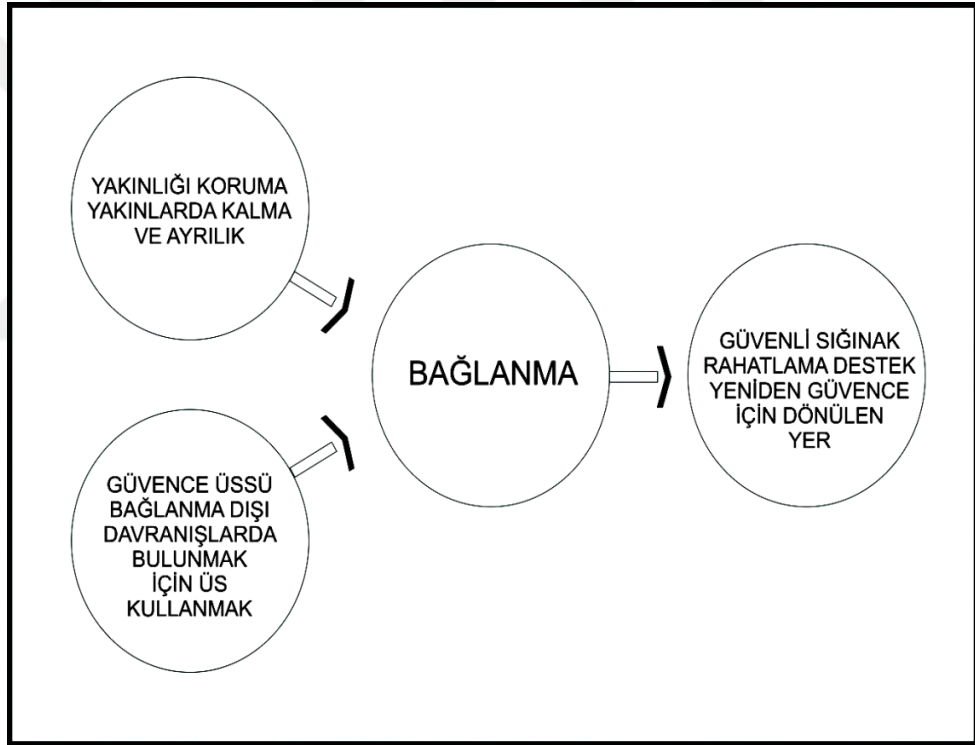
1.4. EVLİLİK İLİŞKİSİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN İŞLERLİĞİ

İnsanların en belirgin özelliklerinden biri, diğer insanlar ile ilişkiler kurarak ve kurmuş olduğu ilişkileri devam ettirme becerilerine sahip olmalarıdır. Kurulan ilişkilerde; kişilerin korunma, üreyebilmek, sevmek ve sevilme gibi bazı temel ihtiyaçlarının karşılanmasıyla birlikte bireylerdeki bağlanma ilişkileri de gelişmiştir. Bağlanmanın üzerinde araştırma yapan birçok psikoloğun, bebeklerin kendisine bakan kişiler ile olan ilişkilerin üzerine odaklanması, bu etkileşimlerin bilişsel ve duygusal gelişiminin yanı sıra bağlanma gelişiminin temelleri olarak da görmeleri önemlidir (Atak ve Taştan, 2012).

Kobak ve Hazan'ın (1991) içsel çalışan modeller ve güvenliğinin evlilik ilişkisine olan etkilerini inceledikleri bir çalışmada güvenli bağlanma sergileyenlerin daha yüksek evlilik uyumu sergileyerek; daha yapıcı olan duygu ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte bağlanma biçimlerinin temeli içsel çalışan modellerin sürekliliği ve her yeni deneyiminin özümленerek var olan birçok yapılar da bu bulguların arasında yerini almıştır. Eşlerin güvenli içsel çalışan

modelleriyle ilişki uyumu arasında da yüksek oranda tutarlılık bulunmuştur. Eşlerin her ikisi de karşısındakine güven bildirdiğinin kurulmuş olduğu ilişkilerde uyumun yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada tespit edilen başka bir bulguysa, eşlerdeki içsel çalışan modellerinin arasında olan uyum ve anlaşmayla eşlerin sorun çözme konusundaki iletişimlerinin arasında bir ilişki mevcuttur. Açık iletişimin, karşısındakine karşı olumlu görüşleri atfetmesi kendisini olumlu şekilde ifade etmeye çalışan modellerin, yüksek bir iletişim kurabilmek için aracıdır ve evlilik uyumu/doyumu için yordayıcıdır (Kantarıcı, 2009: 14).

Şekil 4. Bağlanma İlişkisinin İşlevleri

Kaynak: Kobak ve Hazan, 1991'den alıntıdır.

Evlilik ilişkilerindeki işlerlik eşlerin içsel çalışan modellerindeki etkileri açısından bazı farklılıklar görülmektedir. Kadınların sorun çözümünün red edici davranışlarının, kocalarının az güvenli oluşlarıyla kocaların sorun çözümü sırasında dinleme davranış ve yakınlıklarıyla kadınların az güvenli olmaları arasındaki ilişkinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulguların evlilik terapisinde görülen cinsiyet

farklılıklarıyla ilgili raporlar ile de uyumlu olduğu görülmüştür. Buna durumda, güvenliği yitiren, stresi olan kadınların kocalarıyla yakınlık kurmayı istemektedirler. Güvenliğini kaybedip; stres yaşıyan kocalarsa eşleriyle daha az çatışmayı arzuladıkları görülmüştür (Kobak ve Hazan, 1991).

İKİNCİ BÖLÜM - EVLİLİK DOYUMU

2.1. AİLE VE EVLİLİK

2.1.1. Aile

Toplumun temelini oluşturan aile, sağlıklı nesillerin yetiştiği bir ocak, sadakat, sevgi, güven ve saygı ortamının oluşturulduğu bir müessesedir. Karşılıklı olarak hak ve ödevlerin bulunduğu bireylerin oluşturmuş olduğu bir kurumu ifade etmektedir. Bir toplumda ailenin sağlıklı ve sağlam temellerde olması, o aileden oluşan toplumun da sağlıklı ve sağlam olmasını sağlayacaktır (Özkan, 2014).

Aile kurumu, bir çocuğun büyüyerek toplumun üyesine dönüştüğü, insanların güven, şefkat ve saygının bulunduğu; toplumun temeli ve geleceğinin biçimlendiği yere karşılık gelmektedir (Ulu, 2003: 14). Bu sebeple geleneksel kültür anlamında aile bağlarının, insanları birlikte yaşamalarına neden olan bir faktördür. Toplum içinde en küçük birim olmasına karşın, toplumun olmazsa olmazı ve toplumun aynası olan kurumdur. Bunun en büyük nedeni de toplumun değer yargılarının, normatif kural ve sosyalizasyonun yoğun ve ciddi olarak yaşanan toplumsal yapıyı temsil eder (Bağlı ve Sever, 2005: 10). Geçmiş zamandan bugüne gelene kadar geçen süreç içinde ailenin yapı ve işlevlerinde değişimler yaşanmıştır (Aydın, 2000: 35-36).

Neredeyse tüm kültürlerde toplum için değerli olan aile kurumu, birbirleri ile biyolojik, sosyal ve psikolojik ilişkiler içerisinde olan ve bazı sorumlulukları olan bireylerden oluşmaktadır. Ailede, karı-koca alt sistemi, anne ve baba alt sistemi ve kardeşler de alt sistemi şeklinde üç alt sisteme ayrılmaktadır. Evlilik ile oluşan eşlerin alt sistemi, anlamlı kişilerarası ilişkilerden biri olarak kabul edilir (Kılıç, 2009; Tutarel ve Kışlak, 1997).

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu'nun hazırladığı raporun içerisinde;

“Aile; kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel,

psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birim”

şeklinde ifade edilmiştir (Bulut, 1993, 2).

Ozankaya (1976), aile içerisinde insanın üretildiğini, toplum için hazır duruma gelme sürecinin ilk ve etkin şekilde oluşması, cinsel ilişkilerin düzenlenmesi, eşler, anne ve babalar ile çocukların arasında güven veren, sıcak ilişkilerin kurulması, ekonomik etkinliklerin de az veya çok olduğu toplumsal bir kurumdur. Aile, aralarında kan bağının dolayısıyla da hısımlık ilişkileri olan veya evlilik ve/veya evlat edinme neticesinde hısımlık ilişkilerinin kurulduğu kişilerden oluşturulan temel olan toplumsal bir kurumdur (Rıza, 1991: 81). Bir toplumun en kk örgütlü birimini oluşturan sosyolojik ve tarihi gerçekliklerinden yola çıkıp aileyi, insanların karşı cins ile beraber yaşama içgüdüsünün oluşturulduğu bir birliktir (Cansel, 1991).

Türk Dil Kurumu aile kavramı aşağıdaki anlamlarda ifade etmiştir (Eşsizoglu, 2012);

1. Evlilik ve kan bağına dayalı olan, karı, koca, ocuk ve kardeşlerin arasında bulunan ilişkilerden oluşan toplum içerisindeki en kk birliktir.

2. Bu tanımla aile, en çok kullanıldığı durumlarla ilgili karşılığının olmasıyla beraber kan ve evlilik bağına dayalı ifadeleri nedeniyle kapsamı dar tutulan bir tanımdır.

3. Aynı soydan gelmiş olan ve/veya aralarındaki akrabalık ilişkilerinin olduğu kimselerdir.

4. Bu tanımda günlük hayatta sülale olarak kullanılır.

5. Birlikte oturan yakınlık ve hısımların tümü.

6. Burada aile kavramında beraber ikamet etmek gibi son derece dar kapsamda kullanılmıştır.

7. Eş, karı.

8. Özellikle de erkeklerin eşleri ve çocuklarından birlikte söz edilirken ya da yalnızca eşlerinin kastedilerek kullanılan anlamı ifade eder.

9. Aynı gayede anlaşılan ve beraber çalışan kişiler bütünü.

10. Topluluk, dernek, spor takımları, kurumlar, okullar ve kuruluşlar ve/veya camialar bazen ne kadar yakın olduklarını anlatabilmeleri için de aile kavramını kullanmaktadırlar.

11. Temel özelliği bir olan hayvan, dil ve/veya bitki topluluğu.

12. Yalnızca insanlardan söz edilirken değil de, diğer canlılar ve/veya dil gibi bazı sınıflandırılan terimlerden de söz edilirken aile kullanılmaktadır.

Bu tanımda çerçevesinde aşağıdaki faktörleri değerlendirmekte yarar vardır:

- Ailede bulunan kişilerin arasında bağlılık olmalıdır. Bu bağlılıkta kan birliği ya da evlilik sözleşmesi aracılığıyla doğar. Bu açıklamaya göre ailede çekirdek konumunda olan karı/kocanın arasındaki bağ hukuki bir nitelik taşımaktadır. Ailedeki, çocuk, anne ve baba gibi diğer fertlerle karı-koca arasındaysa kan bağlılığı bulunmaktadır. Bu ilişkilerin hepsine akrabalık ilişkileri adı verilmektedir. Bağlılık faktörü, müşterek anlamda kararlar verilerek ortak bir şekilde hareket edilmesi gerekli durumda aile fertlerinin arasındaki işbirliğinin bulunmasını gerektirmektedir. Ancak bu işbirliğinin sorumluluğunun gerektiği durumlarda dağıtılabilecek yapı değildir. Aksine aile fertlerinin tümünden beklenen ilişkilerin ömür boyu sürmesidir (Bulut, 1993: 11).

Bağlılık faktörünün aile bireylerinin karşılıklı olarak ve vazgeçilemez özellikte fedakarlıkları üstlenmelerinin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin çocukların hem hukuki anlamda hem de ahlaki olarak güçsüz ve yaşlanan anne ve babaya bakması gerektiği gibi aynı biçimde karı/kocanın da birbirlerinin zor zamanlarında yardımcı olarak; psikolojik, cinsel, ekonomik ve sosyal gereksinimleri giderilmesi için karşılıklı sorumluluklarını yerine getirme zorunluluğu bulunmaktadır (gazi.edu.tr, 2008: 3-4).

- Aile içerisinde yaşayan bireyler aynı mekanı paylaşırlar. Bu faktör ailedeki bireylerin ortak olan kurallara uymak zorunluluğunu getirilmektedir. Bu

durumsa ortak olan kuralları kimlerin ve hangi yöntemle uyulup konulacağı ve kurallara uymamanın sonucunda karşılaşılabilecek yaptırımların belirlenmesi gerekir.

- Aile, içerisinde yaşayanların –barınma, beslenme ve korunma gibi- cinsel, fiziksel, sosyal, psikolojik, ekonomik ve sosyal gereksinimlerin karşılandığı ortamdır. Bu beklentinin gerçekleşmesi için ailenin mali ve kültürel açıdan; sağlık koşulları bakımından yeterli faktörlere sahip olması gerekmektedir. Bu koşulların oluşturulması ve korunması, yetişkin olan bireylerin bütününe, kişisel hakları ve tercihlerinden de fedakarlıklar yapmayı gerektiren önemli görevler düşer.
- Aile, kişilerin topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı sosyal bir ünedir. Bireylerin topluma katılımları için her şeyden evvel ailenin üreme fonksiyonunu yerine getirebilmesi gerekir. Bu durumda nesillerin sağlıklı bir şekilde sürmesinin sağlanması için sağlıklı üreme ve ailenin önemli fonksiyonlarından (gazi.edu.tr, 2008: 4).

2.1.2.Evlilik

Evlilik, bir erkek ve bir kadın arasında olan bir sözleşme, toplumun adına devletin de doğrudan ilgilenecek üzerinde yetki ve kontrol hakkı olan ilişki sistemine denir. Evlilik, aile teriminden daha belirgindir. Aile bir grup veya örgüt, evlilikse iki kişinin bir arada yaşama, çocuk yapma ve hayatı paylaşma gibi amaçlar ile oluşturulur (Güleç, 2012: 63).

Evlilik iki veya daha çok insanın arasında hukuki olarak kabul edilen ve/veya toplum tarafından onaylanan, tarafların çeşitli hak ve sorumluluk yükleyen ve genel olarak cinselliği de kapsayan bir ilişkidir. Toplumsal anlamda bir kurum niteliği taşıyan ve toplumun yeniden üretimini amaçlayan evlilik, ailenin temelini oluşturur (Budak, 2000: 155).

Türk Medeni Kanunu 185. Maddesi gereğince evlilikle ilgili:

“Evlilikle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine

sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar” ibaresi bulunur (www.tbmm.gov.tr).

Evlilikler, özellikle Türk toplumu içinde ikiye ayrılır. En temel biçimiyle severek, daha önceden görüşerek evlenmek ve görücü usulü ile evlenmektir. Severek evlenmek kavramı, toplum içinde, iki insanın birbirlerini sevip ve isteyerek, yani herhangi bir baskının altında kalmadan, yaşamlarını birleştirmek istemeleri olarak tanımlanır. Görücü usulü ile evlenmeyse, iki kişinin daha önceden flört etmeden, kimi araçlarla konuşularak anlaşılıp, yaşamlarını birleştirmesidir. Evlenmeden evvel, eşlerin birbirlerini tanıma fırsatının ya az ya da hiç bulamadıkları görülmektedir. Bu durumda, bazı evliliklerde sorunlar yaşanabiliyorken bazılarında da sorunsuz olarak iyi sonuçlanabilmektedir. Birbirinin iyi tanımadan evlenen kişilerin, daha sonradan birbirini sevebilmelerinin olasılığı sıkça görülen bir olgudur (Tarhan, 2011).

Özetle en geniş anlamda evlilik ,*“bir kadın ve bir erkek arasında geçen bir sözleşme olmakla birlikte, toplum adına devletin doğrudan doğruya ilgilendiği, üzerinde kontrol hakkı ve yetkisi olan bir ilişki sistemidir.”* Evlilikte, toplumsal ve kişisel olarak birçok işlev yerine getirilir. Bu işlevler (Güleç, 2012: 63)

- Cinsel hayatı meşru ve sağlıklı bir şekilde düzenler.
- Soy çizgisini belirleyerek; çocuğun yasal babası olur.
- Cinsiyet rolleri ve iş bölümünün belirlenmesine yardımcı olur.
- Ekonomik anlamda tüketim ve üretim etkinliklerini düzenleyerek; yaşam şartlarının yükseltilmesi konusunda da destek sağlamaktadır.
- Bireylere koruma, güven ve dayanışma içerisinde olduklarını hissettir.
- Sevmek ve sevilme ihtiyaçlarına cevap verir ve duygusal anlamda destek sağlar.
- Sosyal güvenlik ve miras gibi yasal hakların kazanılmasını sağlar.
- Toplumsal statü sağlamaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalardan da hareket ederek, aile ve evlilik yaşanan ortama göre ve tercih edilen şekillere göre çeşitli farklılıklar gösterebilmektedir. Bu çeşitleri aşağıdaki tabloda görmek mümkündür (Bağlı ve Sezen, 2005: 12).

Tablo 3. Evlilik Türleri

<ul style="list-style-type: none">
• Oturulan Yere Göre;
• Matrilokal: Erkeğin kadının ailesinin evinde oturması (iç güveyliği)
• Patrilokal: Kadının erkeği ailesinin evinde oturması.
• Neolokal: Kadın ve erkeğin ailelerinden ayrılarak ayrı ev açmalarıdır.
<ul style="list-style-type: none">
• Eş sayısına göre;<ul style="list-style-type: none">
• Monogami: tek eşle evlilik
• Çok eşle evlilik: kendi içinde ikiye ayrılır:<ul style="list-style-type: none">
• Poliandri: Bir kadının aynı anda birden fazla erkekle evlenmesi.
• Polijini: Bir erkeğin aynı anda birden fazla erkekle evlenmesi.
<ul style="list-style-type: none">
• Eşin seçildiği gruba göre:<ul style="list-style-type: none">
• Endogami: akraba arası evlilik
• Egzogami: akraba dışı evlilik.
<ul style="list-style-type: none">
• Otorite ilişkilerine göre evlilik<ul style="list-style-type: none">
• Patriyarki
• Matriyarki
<ul style="list-style-type: none">
• Soy ve secere ilişkilerine göre<ul style="list-style-type: none">
• Patriliyal
• Matriliniyal
• Biyeteral

Kaynak: Bağlı ve Sezen, 2005: 12.

2.1.3. Aile Yaşam Döngüsü

Dünya üzerinde bulunan her şeyin olduğu gibi ailenin de bir ömrü bulunmaktadır. Bu, bir aile kurulması, gelişmesi ve yaşamını devam ettirirken üzerine düşen görevleri yerine getirdikten sonra ömrünü tamamlaması anlamına gelmektedir. Aile kuruluşundan itibaren yaşamı süresince bazı belirli dönemlerden geçmektedir. Bu dönemlerin her birinin kendine özgü bir takım özellikleri vardır. Bu genel özellikler her

ailede ailenin yapısına özelliklerine bağı olarak kendi içinde önemlidir. Kazandığı bu özel öneme dayalı olarak da süresi azalmakta veya uzamaktadır. Bunun dışında o aile için kazandığı anlamlar da farklılaşmaktadır. Bir ailenin kurulmasında ve çoğunlukla da kurulma hazırlıklarının yapıldığı dönemden aşamasından başlayıp ailenin hayatını tamamladığı zamana kadar geçen sürede yaşamış olduğı ve her aile için o ailenin kendine özgü özellikleriyle de ilgili olarak süre, önem ve ailenin hayatında oynadığı rolleri değıştirebilen dönmelere “*aile yaşam döngüsü*” adı verilerek incelenmektedir (Yazıcıoğlu, 2013: 7).

Aile yaşam döngüsü, 1930’lu yıllardan bu tarafa sosyolog ve antropologların dikkatini çekmiş ve ilgilendiğı alanlardan biri olmuştur. Konuyla ilgili doğrudan araştırma yapanlar aile yapısındaki kompozisyon ve işlevlerin değışmeleriyle ilgili olarak ailenin yapısal süreci içinde bulunan bazı sınıflandırmalar yapılmıştır. Aile yaşam döngülerinin tespit edilmesi öncelikli olarak ailede işlevsel ve yapısal değışmelerin de bilinmesi bakımından önemlidir. Aşağıdaki şekilde daha önceden yapılan araştırmalardan çıkartılan bir aile yaşam döngüsü dönemlerini gösterilmiştir.

Aile Yaşam Döngüsü hem bireyleri hem de toplumu yakından etkilenmesine sebep olan aile ve işlevlerini anlama konusunda önemli bir araçtır. Döngü, evliliğin öncesinde başlayan ve ailenin son üyesinin ölümüne değıin süren uzun bir süreci kapsar. Aile Yaşam Döngüsü yaklaşımı aileyi zaman değışkenine göre ele alır. Ailedeki, zamana bağı olma özelliğı ailenin uzun süre gözlemeyi gerektirir (Özdemir vd., 2009: 1). Aile Yaşam Döngüsünün çeşitli modelleri bulunmaktadır. Bu anlamda ilk versiyon Evelyn Duvall tarafından geliştirmiştir (Nazlı, 2011: 46):

Tablo 4.Duvall’ın Aile Yaşam Döngüsü Modeli

Aile yaşam döngüsü Evresi	Aile İçindeki Pozisyon	Ailenin Kritik Gelişimsel Görevi	Evrenin Süresi
Evli Çiftler (çocuksuz)	Karı Koca	Karşılıklı doyurucu bir evlilik kurmak. Hamileliğe ve annelik babalık sözleşmesine uyum sağlamak.	2 Yıl
Bebekli aileler (30 aylık bebeği olanlar)	Karı-Anne, Koca-Baba, Küçük çocuklar	Küçük çocuğun gelişimine uyum sağlama, cesaretlendirme	Yıl
Okul öncesi çocuğu olan aileler (30 ay-6 Yaş)	Karı-Anne, Koca-Baba, Kardeşler	Okul öncesi çocuğunun kritik ilgi ve ihtiyaçlarına uyum sağlama	yıl
Okula giden çocuğu olan aileler (6-12 yaş)	Karı-Anne, Koca-Baba, Kardeşler	Okul çağında çocuğu olan ailelerle uyum içinde olmak. Çocuğu okul başarısı için cesaretlendirme	7 yıl
Ergenlik çağında çocukları olan aileler. (13-20 yaş)	Karı-Anne, Koca-Baba, Kardeşler	Özgürlük ve sorumluluk arasında denge oluşturmak.	7 Yıl
Hareket eden merkezler olarak aile, (1. Çocuk evden ayrılmış, 2. Çocuk evden ayrılmak üzere)	Karı- Anne-Büyükanne, Koca-Baba-Büyükbaba, Kardeşler, Hala/amca	Genç yetişkinleri iş, evlilik, askerlik ve okul için özgür bırakma	8 yıl
Orta yaşlı anne-baba (boşalmış evden emekliliğe)	Karı- Anne-Büyükanne, Koca-Baba-Büyükbaba.	Evlilik ilişkilerini yeniden inşa etmek, soy bağlarını sürdürmek.	15 +
Aile üyelerinin yaşlanması (emeklilikler her iki eşin ölümüne)	Dul erkek-Dul kadın Karı- Anne-Büyükanne, Koca-Baba-Büyükbaba.	Yalnız yaşama ile mücadele etme, emekliliğe alışma	10-15 +

Kaynak: Nazlı, 2011: 47

Genel anlamda bu dönemlerin evlilikten önce başlatılıp evliliğin sona ermesinin ardından yalnız yaşayan yaşlıların bulunduğu bölümün sonrasında biten, toplumsal olgu/olayları açıklamaya yardımcı olur. Çoğu kez 18 ile 22 yaşlarında başlayan evliliğin bireylerin ölümüne dek etkisini de sürdürmektedir. Türkiye’de ortalama ömür süresi 68 ile 72 yıl olduğu kabul edilmiştir. Bu da yaklaşık olarak 50 yıllık bir dönemi ifade eder. Bu uzun süreç içerisinde evlilik, çeşitli aşamalardan geçer ve bireylerin üzerinde çeşitli konularda kalıcı etkiler de bırakır. Şekilde de görüldüğü gibi aile, evlilik birliğinin kurulmadan öncesinde ve kurulmasının ardından belli aşamalardan geçer. Evliliğin ilerleyen aşamalarında ilk aşamalarına kıyas ile çok uzun sürer (Özdemir vd., 2009: 10).

2.2. EVLİLİK DOYUMU

Konu ile ilgili olarak literatürde bir çok kaynak bulunmaktadır. Bu durumda evlilik doyumu kavramının farklı kavramlarla eş değer tanımlanmasına neden olmuştur. Bu kavramlar, evlilik uyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik kalitesidir. İlgili araştırmalar değerlendirildiğinde evlilik uyumu ile evlilik doyumu kavramlarının genellikle birbirlerinin yerine kullanıldıkları görülür. Evlilik uyumunun tanımlanması ve kapsamıyla ilgili araştırma ve tartışmalar halen daha devam etmektedir. Aile ve evliliği ilgilendiren bazı konularda fikir birliği yapan ve problemlerini olumlu olarak çözen çiftlerin, evliliğinin uyumlu bir evlilik olarak tanımlandığı görülmektedir. Evlilik uyumunun çiftlerin uyumlu olan birlikteliklerinin neticesi olarak evlilik yaşamındaki memnuniyet ve mutluluğunu ifade eder. Bu konuda evlilik doyumuyla karıştırıldığı olmuştur. Evlilik doyumuyla evlilik uyumu kavramlarının arasında yüksek ilişkinin olması sebebiyle sıkça birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Çiftlerin doyumlu olması aynı zamanda da uyumlu olduğunu ifade edip bu iki kavramın aynı kavramlar olduğu yaygın bir şekilde kabul edilmiştir (Yılmaz, 2001).

Bireyin evliliğinde doyum yaşaması demek, yaşantısında mutlu olabilmesi ve beklentilerini gerçekleştirebilmesine olumlu katkıda bulunması demektir. Doyumun yaşanmadığı evlilikler de ise tam tersi durum söz konusudur. Bireyde ve yaşantısında olumsuzluklar meydana getirir ki bunun sonucu genellikle boşanma olur. Böyle bir durumun ise hem eşleri, hem de boşanan aile çocuklarını olumsuz olarak etkilediği

birçok araştırmacı tarafından ifade edilmektedir (Sevim, 1999; Goleman, 2000 ve Güven, 2005).

Evliliğin kişisel ve sosyal işlevleri değerlendirildiğinde; evlilik hayatının erkek ve kadının psikolojik ve biyolojik bazı ihtiyaç ve güdüleri doyumayı hedeflediği görülmektedir (zgven, 2000). Toplum için bu işlevlerin yerine getirildiği bir evlilik kurumuna bireylerin yönelme sebeplerine bakıldığındaysa; bireylerin evlenme sebepleri arasında insanların genel olarak evli olmaları, ekonomik faktörler, yalnızlıktan kurtulmak, cinsel doyumun meşru olarak sağlanması, bağımsızlık ve statü kazanma ve sahiplenme gibi bir çok etmen bulunmaktadır (Durak, 2004).

Evlilik doyumunu, evliliğin mutlu bir şekilde sürdürülmesi, çeşitli konular üzerinde karı-kocanın fikir birliğine ulaşabildikleri stres ve kaygı oluşturmayan ilişkiyi ifade etmektedir (zgven, 2000). Kişilerin ift ilişkisine dayanan ve duyulan mutluluk ve tatmin duygularının derecesidir. Bireylerin evlilikle ilgili duyguları, evliliğe bakış açıları ve algıları evlilik doyumunu ifade eder. Kişilerin evlilik doyumunu ve evliliğin kalitesinde ykseklilik evliliğinin güçlülüğünü ifade eder (Kirby, 2005).

Araştırmacılar evlilik doyumunu tanımlamasında iki guruba ayrılmışlardır:

- Grup araştırmacılar, evlilik doyumunu, kalitesini sadece evli insanların evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri olarak tanımlamışlardır. Evlilik doyumunun göstergelerini evlilik mutluluğu, tatmini olarak ifade etmişlerdir.
- Grup araştırmacılar ise, evlilik doyumunu eşlerin farklı duyguları yerine eşler arasındaki ilişkinin özgülüğü olarak görmektedir (Glenn, 1990).

1.Grup araştırmacılar, evlilik doyumunu eşlerin evlilikteki bireysel hissettikleri duygu olarak tanımlarken, 2. Grup araştırmacılar ise ilişkiyi bir 3. Kişi olarak ele alıp o kişilerden bağımsız ama aynı zamanda onların etkileşiminden doğan bir metafor olarak görmüşler ve evlilik doyumunu bu ilişkinin nasıl olduğuna bağlı tanımlamaktadırlar. Bu bilgilerden hareketle evlilik doyumunu etkileyen bazı psikolojik ihtiyaçlardan da bahsetmek gerekir (Tarhan, 2005: 73):

- Sevme ve sevilme ihtiyaı.

- Güvenme ve güvenilme ihtiyacı.
- İlgi ve desteklenme, istendiğini hissetmek.
- Terk edilmeyeceğine bilme ihtiyacı.
- Değer ve önem verilmeye duyulan ihtiyaç.
- Güvenlik ve korunma ihtiyacı.
- İletişimin açık olması ihtiyacı.
- Cinsel haz ihtiyacı.
- Bireysel özgürlüğe duyulan ihtiyaç.
- Anne-baba olmaya duyulan ihtiyaç.
- Finansal ve eğlenmede eşitlik ihtiyacı.
- Kendini geliştirmek ve manevi değerler ihtiyacı.

Bilim adamlarının evlilik süresince mutluluğun etkilenmesine neden olan faktörleri ortaya çıkarmakla ilgili çalışmalar yapmışlardır. Bu araştırmaların neticesinde evlilik doyumunun evlilikte hissedilen mutluluğun önemli yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle de doksanlarda evlilik doyumuyla ilgili bir çok ve geniş kapsamlı araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Evlilik doyumu kavramının çalışılmasında, hem ailevi hem bireysel iyiliğin sağlanması ve neticesinde de sağlıklı evliliklerin topluma sağlayacağı faydalar bakımından önem arz ettiğini söylemek mümkündür (Bradbury ve Fincham, 1990).

Araştırmacılar, bireylerin geçmiş yaşantıları evlilik doyumunu etkilediğini belirtmektedir. Şöyle ki, geçmiş yaşantıların evlilik doyumunu etkileme durumuna bakıldığında, ebeveynlerin evlilik kalitesinin yüksek olması ile çocukların evlilik kalitesinin yüksekliği arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Stinnett ve Defain tarafından yapılan araştırmalar sonucunda sağlıklı ailenin fonksiyonlarını aşağıdaki gibi sıralanabilir (Nazlı, 2000):

- Duyguları paylaşma
- Duyguları anlama
- Bireysel farklılıkları kabullenme etme
- İlgı ve sevgi duygularının gelişimi
- İşbirliği
- Mizah duygusu
- Yaşanı sürdürmek ve güvenlik için gerekli olan ihtiyaçların karşılanması
- Problem çözme
- Geniş bir felsefi düşünce
- Taahhüt
- Takdir duygularını ifade
- İletişim
- Birlikte zaman geçirme
- Maneviyat
- Basa çıkma becerileri.

2.3. EVLİLİK DOYUMUNU AÇIKLAYAN KURAMLAR

Evlilik doyumunu ile ilgili çeşitli kuramsal yaklaşımların geliştirildiği görölmektedir. Aşağıda literatürdeki baz kuramsal yaklaşımlar derlenerek verilmiştir:

2.3.1. Dinamik Hedef Teorisi

Evliliklerin birçoğunda, evlilik hayatını başarmak istenilen hedeflerin üzerine kurulmuş olduğu görülür. Dinamik hedef teorisinde, evlilikteki amaçların, özellikle de öncelikli olanlarının, başılması, evlilik doyumunun önemli belirleyicisi ve etkileyici olduğu tartışılmaktadır. Dinamik hedef teorisinde dört ana anahtar söz konusudur.

- İnsanların, evlilik hayatları boyunca başarmak istedikleri birçok hedef vardır.
- Hedeflerdeki öncelik, yetişkinlik hayatı süresince dinamik şekilde değişmektedir.
- Evliliğin belirli bir gelişim evresinde karşı karşıya gelinen öncelikli hedeflerin, evlilik doyumunu belirlediği görölmüştür.

- Hedeflerdeki önceliklerin değiştirilmesi ve/veya öncelikli olan hedeflerin başarılmasında kolaylık sağlanmasının yanında, başka faktörleri de evlilik doyumu etkilenmektedir (Li ve Fung, 2011).

Evlilik Hedeflerinin Sınıflandırılması

Evlilik hedeflerini üç ayrı kategoriye ayrılmak mümkündür:

- Eşlik hedefleri,
- Kişisel gelişim hedefleri
- Araçsal hedefler.

Eşlik hedeflerinin bireylerin evliliğe karşı bağlılıkları ve aidiyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını kapsamaktadır. Sternberg'in (1986)'in geliştirdiği aşk üçgeni kuramı çerçevesinde bağlılık ve yakınlık aşkın üç ögesi arasında bulunur ve bu ikisinin, eşlik hedefleri ile yakından ilgisi vardır (Li ve Fung, 2011). Kişisel gelişim hedeflerinde; insanların, evlilik içerisinde, gerçekleştirme ya da geliştirme arzuları mevcuttur. İyi evlilik imkanlarına sahip olan insanlarda genellikle kişisel hedefler mevcuttur. Evlilik, yalnızca çift olmak ve ilişkilerde olmanın yanında kişisel gelişim adına destekleyici bir çevrenin sağlanması gerekir (Li ve Fung, 2011).

Araçsal hedefler ise evliliğin içinde bulunan pratik doğadır Eşlerin, ev işlerini ve evle ilgili sorumlulukları, ailenin bütçesini finanse etmek ve çocukları yetiştirmek, birbirleri ile paylaşması gereken hedeflerdir. Araçsal hedeflerde, başarılı olmak evlilikteki en önemli parçadır (Li ve Fung, 2011).

Yetişkinlik Boyunca Hedeflerin Önceliklerinin Değişmesi

Geçer yetişkinliğe geçtikçe, insanların ilgilerinin dış dünyanın ötesinde, içsel duygularına yönlendirmesi söz konusudur. Dış çevrenin değiştirilmesi ile uğraşmanın yerine, kendilerine ait ilgi alanları ile ilgili olan hedeflerin belirlenmesi ve içsel duygularının düzene sokulması için daha çok güç sarf etmeye yönelmektedir. Genç çiftlerin, kişisel gelişim hedeflerinin, orta yaşlı çiftlerin, araçsal hedeflerle yaşlı çiftlerin eşlik hedeflerine odaklanma konusunda ve önceliklerinin bu hedefler olması gerektiğini söylemek gerekir (Kubat, 2012: 12-13).

2.3.2. Psikodinamik Model

Bu modelde insanlar bilinçsiz veya bilinçli kendisinin narsistik gereksinimlerini doyuran eşleri aramaktadırlar. Eşlerden biri agresif ve baskınken, diğer eşin de mazoşistik ve boyun eğici düşünceleri olabilmektedir. Kısacası insanların egolarına ait ideallerine iyi bir şekilde hizmet edecek olan kişiyi eş olarak seçmekte ve evlilik aracılığı ile de bu egolarını tatmin etmeye çalışmaktadır. Diğer taraftan ihtiyaçların benzer olması da eşlerin bir araya gelmesine neden olabilmektedir. Yeni evlenenler ve evliğinde dört yıl geçirip boşanan bireylerin üzerinde ihtiyaç tamamlamayla benzerlik durumlarının değerlendirildiği bir çalışmada, evliliği devam eden çiftlerde anlamlı bir ihtiyaç tamamlama davranışı tespit edilmemiştir. Bunun yanında anlamlı bir benzerlik düzeyinin de ortaya çıktığı görülmüştür. Boşanmış olan bireylerdeyse ihtiyaçları tamamlama yada benzerlik ilişkisi bulunmamıştır. Eşlerde görülen benzerlik düzeylerinin artmasıyla evlilik uyumlarının arttığı gözlemlenmiştir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

2.3.3. Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı

Miller ve Steinberg'in, Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş eşlerin arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalıştıkları kuramdır. Sosyal biliş kuramında, insanların başka insanlarla ilgili düşüncelerine açıklamalar getirmek amaçlanmıştır. Bu kuram, başkalarıyla ilgili tutum, bilgi ve inançlarını kapsayan ve kendilerine ait olan bilgi bankası ismi verilen birikimlerle iletişim gerçekleşebilir. Eşlerin arası iletişimin kurulabilmesi için aynı sürecin işlediği görülmektedir. Eşlerini olduğu gibi kabul edip ve geleneksel anlamda rollere göre algılamayan çiftlerde evlilik doyumunun daha yüksek olduğu görülür. Bunun nedeni, eşlerin kendilerine özgü özellikleri ile kabul edilerek, kendisine yönelik bağımlı ve kontrolcü davranışların olmadığı, bunun aksine eşitlikçi olan bir yaklaşımın olduğu düşünülmektedir (Gökmen, 2001).

2.3.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı

Eşlerin birbirleriyle olan etkileşimlerinin ve bağımlılık algılarının açıklandığı yaklaşımlardan olan bu kuram, çocukluğun ilk yıllarında özellikle anne figürüne bağlanmanın açıklanması için geliştirilmiştir. Yetişkinlik döneminde evlilik ilişkilerini de kapsayacak biçimde genişletildiği görülmüştür. Bowlby'nin bağlanma kuramı

kapsamında, bireylerin doğumundan bebekliğine anne figürüyle kurdukları tüm ilişkilerin niteliği, daha sonra gelen yıllarda farklı kişiler ile kuracakları ilişkilerde bir rehber gibi işleyeceği düşünülmektedir. Bağlanma kuramında, anne-babanın çocuğuyla olan ilişkilerinin neticesinde çocuk, kendini ve başkalarıyla ilgili zihinsel anlamda temsiller oluşturmaktadır. Bu zihinsel temsillerin ileri dönemlerde kurulan yakın ilişkilerde bir model görevi gördüğü düşünülür. Bowlby bu duruma “İçsel Çalışma Modelleri” ismini vermiştir. Yetişkinlikteki yakın ilişkilerin, davranış ve duyguların da bu model kapsamında geliştiğinin altını çizmiştir (Çınar, 2008)

2.3.5. Sosyal Öğrenme Modeli

Sosyal Öğrenme Modelinin temelinde Thibault ve Kelley’in geliştirdiği Sosyal Mübadele Kuramı bulunmaktadır. İkili ilişkilerde görülen karşılıklı bağımlılığın açıklanması için geliştirilen kuramda ilişkilerden alınan doyumla ilişkiye olan bağımlılığın, iki farklı kavram olduğu ileri sürülmüştür. Bir bireyin kendine daha fazla doyum sağlamayan ilişkisinin bağımlılığının yüksek olması sebebiyle sürdürebilmektedir (Zeytinoglu, 2013: 17).

Sosyal mübadele yaklaşımında bu karşılaştırma düzeylerinin seçenekleri için karşılaştırma düzeyi şeklinde isimlendirilmektedir. Karşılaştırma düzeyi, kişisel yaşantı ve gözlemlerle ilişkili olarak bir ilişkinin türü için doyum/doyumsuzluk boyutunda nötr noktayı temsil eder. Herhangi bir ilişkinin sonuçları bu nötr noktanın üstünde ise ilişkinin doyum verici olduğu, altındaysa doyum sağlayamayan bir ilişki olarak nitelendirilmektedir. Tüm seçenekler için karşılaştırma düzeyiyse bireylerin mevcut olan ilişkilerinin olası farklı bireyler ile yaşaması durumlarında elde edecekleri doyuma dair tahminlerinin orta noktasında bulunmaktadır. Böyle bir durumda da kurama göre insanların, ilişkinin devam edip etmeyeceğiyle ilgili karar verirken seçeneklerin karşılaştırma düzeylerini ölçüt şeklinde kullanıldığı görülmektedir (Doğan, 2010).

2.3.6. Romantik Aşk Kuramı

Aşk tüm toplumlarda, hemen hemen her kültürde ve bütün zamanlarda var olan bir duygu olmuştur. Neredeyse her insanın hayatının bir döneminde en az bir defa yaşadığı ve/veya yaşamayı istediği bir duygusal durumu ifade etmektedir. Son otuz yılda psikolojinin çalışma alanının içerisinde yerini alan aşk kavramının, daha uzun bir

sürelere bu yana öncelikle edebiyat ve güzel sanatlar ardından da sanatın bütün dallarında en çok işlenen temalar arasında bulunmuştur (Brown, 1994).

Walster geliştirdiği Romantik Aşk Kuramı'nda da, aşık olmak, duygularının adlandırılması ve sosyal öğrenmeyle açıklanabilir. Toplum içerisinde yaşanan süre boyunca insanların, çeşitli kaynaklardan dergi, gazete ve kültürel varlıklar gibi, aşık olmanın nasıl bir duygu olduğu, aşık olanların nasıl davrandığı ortaya çıkararak ve kimlere karşı bu duygunun beslenebileceğini öğrenmektedirler. Bu öğrenmeler, çevrede aşık olunacak bir modele uygun olan bir kişi var ise, duygularının sebebinin o kişide arayacaklar ve o kişiye aşık olduğunu düşünmesi de muhtemel olacaktır (Hortaçsu, 1991).

Schacter'ın geliştirdiği Faktör Kuramı'nda, insanların duygularını yorumlar, sosyal ve fiziksel çevre şartlarından faydalanılmaktadır. Heyecanın hem bedenen hem de düşünce olarak oluştuğu gözlemlenmiştir. Genel olarak fizyolojik uyarılmalarda, bir duygunun adlandırılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu düşünceden hareket eden Walster (1978) da, bireylerin kendinde oluşan fizyolojik uyarılma tepkilerinin, bir fiziksel etkinlik, ilaç kullanmak ya da kalp krizi gibi bazı durumlarla açıklayamadığı zaman, eğer yakınlarında, aşık olunacak bir model tanımına uygun olan kişiler var ise, duygularının sebebinin o kimsede arayarak ona aşık olduğunu düşünecektir. Berscheid ve Walster (1978) aktardığı tutkulu aşkın bir insanı içine çekmek şeklinde ifade edilmektedir; dostça sevgiyse, birlikte yaşayan iki insanın birbirlerine karşı hissettikleri şefkat duygusudur. Fiziksel çekiciliği temel alan romantik aşıkta, genel olarak hızlı başlar ve tamamen şiddetli duygular içerir. Bunun yanında yoğunluğu hızlı tüketilmektedir (McClahan ve ark, 1989'dn aktaran Özen ve Gülaçtı, 2010: 142).

2.3.7. Evlilikte Yükleme Kuramı

Fincham ve diğerinin geliştirdiği yükleme kuramının temelinde, insanların neden diye başlayan sorunların nasıl cevapladıkları ile ilgili bir kuramı kapsamaktadır. Evlilik ilişkisi içinde sorumluluk ve nedensel ilişkilerin üzerinde durulmaktadır. Günü, niyet ve suçluluğu kapsayan sorumluluk yüklemelerinin uyumsuz ve uyumlu olan eşlerin birbirlerinden ayırt edildiği ileri sürülür (Kışlak ve Tutarel, 1995).

Nedensel yüklemelerin bir olayı oluşturan faktörler ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Başka bir ifadeyle, yaşanan bir olayın oluşumuyla ilişkilerinin açıklanmasıdır. Nedensel yüklemelerde istikrar, odak, genellik ve kontrol boyutları söz konusudur. Evlilikte görülen nedensel yüklemelerin, bu boyutlarla anlaşıldığı görülmüştür. Sorumluluk yüklemeleri ise, bireylerin bir olaya karşın hesap verebilirliğiyle ilgili bir kavramın tanımlanmasında kullanılır. Nedensellik yüklemelerinin olgu/olaylara nelerin neden olduğuyla ilgilidir. Sorumluluk yüklemeleri de olaylardan kimin/kimlerin sorumlu olduğuyla ilgilidir. Sorumluluk yüklemelerinde niyet boyutu önemlidir. Kimi sosyal psikologlar sorumluluk ve nedensel yüklemelerinin yanında, suçluluk yüklemelerinin ayrı bir boyut olduğunu savunmuşlardır. Suçluluk yüklemelerinde, sorumluluk yüklemelerinden daha farklı anlamda kusur hususunda hatayla ilgili değerlendirici yargılar söz konusudur. Öyle ki yüklemeyi yapan kişinin bir olaya karşı bir bireyi sorumlu görür ancak onu suçlamayabilir. Suçlama nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasında bir sıralama vardır. Suçlama sorumluluk yüklemesini, sorumluluk yüklemesi de nedensel yüklemesini gerektirir (Koca, 2013: 21-22).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile araştırmanın modeli, araştırmanın yeri ve zamanı, araştırmanın evren ve örnekleme, hipotezleri, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma tanımsal ve ilişkisel tarama modeline göre modellenmiştir. Araştırma katılanların var olan özelliklerinde hiçbir değişiklik yapılmaksızın veri toplanarak, var olan durum hakkında deneklerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Betimleme yöntemi geçmişe ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, kendi şartları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Olayı değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan bilmek istenen şeyi gözleyip belirleyebilmektir. Bu bağlamda araştırma modeli, evli bireylerin bağlanma biçimleri ve ilişki uyum düzeyleri belirlenmek istendiğinden dolayı tanımsal tarama modeline dayanmaktadır. İlişkisel tarama modellerinde, iki veya daha çok sayıda değişken arasındaki birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu bağlamda evli bireylerin bağlanma biçimleri ile uyum düzeyleri arasındaki ilişkiler belirlenmek istendiğinden dolayı çalışma aynı zamanda ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Araştırmanın evrenini 2016 yılında İstanbul il merkezinde bulunan 120 evli birey oluşturmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini 2016 yılında İstanbul il merkezinde bulunan 120 evli birey oluşturmaktadır. Rastgele örnekleme tekniği ile evreni temsil edecek örnekleme

seçilme yolu izlenmiştir. Rastgele seçilen 120 evli birey araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

3.4. ÇALIŞMA İÇİN DÂHİL OLMA VE DIŞLAMA KRİTERLERİ

Araştırmanın örneklemini, İstanbul il merkezinde yaşayan evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında seçilen bireylerin mental kısıtlılığı olmayan, öncesinde psikiyatrik tedavi görmemiş, 18 yaş üstü, okuma yazma bilen en az 120 çift olması esas alınmıştır.

3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

H₁: Kaygılı bağlanma ile İlişki Uyumluluğu arasında negatif korelasyon vardır.

H₂: Kaçınan bağlanma ile İlişki Uyumluluğu arasında negatif korelasyon vardır.

H₃: Güvenli bağlanma ile İlişki Uyumluluğu arasında pozitif korelasyon vardır.

3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyo-demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ile Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi ile oluşturulan anket formundan yararlanılmıştır. Bunların dışında araştırmaya katılacak olan yetişkin bireylerin doğru bilgilendirilmesi adına bilgilendirilmiş gönüllü olur formu kullanıldı.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu: Araştırmaya katılacak bireylerin araştırma hakkında doğru bilgilendirilmesi, gizlilik haklarının açıklanması, gönüllülük esasına dayalı bir araştırma olduğunun bilinmesi için tarafımda araştırma çerçevesinde hazırlanmış olan bir formdur. Bilgilendirilmiş gönüllü olur formu çalışmaya katılan bireylere verildi.

Sosyo-demografik Özellikler Bilgi Formu: Evli bireylerin sosyo-demografik verilerini belirlemek için tarafımda düzenlenmiş olan bilgi formudur. Çalışmaya katılan evli

bireylere uygulanmıştır. Form aracılığıyla evli bireylere (cinsiyet, yaş, medeni durum, aylık gelir vb.) bilgiler öğrenilerek, sosyo-demografik verilerle ölçek puanları arasındaki ilişki sorgulandı.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II): Fraley ve Shaver (2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmıştır. Ölçekte 18'i kaygı, 18'i kaçınma alt faktöründe olmak üzere yedili Likert tipinde toplam 36 madde vardır. Her bir alt boyuttan alınan puan 18 ile 126 arasında değişmekte ve ölçekten alınan puan arttıkça kaçınmacı bağlanma ya da bağlanma kaygısının arttığı söylenmektedir. Kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı 0,90 iken, kaygı alt boyunun Cronbach alfa katsayısı 0,86'dır. Ölçeğin kaçınma ve kaygı boyutlarına ilişkin test-tekrar test güvenilirliği katsayıları ise sırasıyla 0,81 ve 0,82'dir. Ölçekten alınan puanların artması, bireylerin ilişkilerinde kaygı yaşadıkları ve başkalarından uzak durdukları şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeği tamamlayan katılımcılar kaygı ve kaçınma boyutlarında değerlendirilebileceği gibi Bartholomew ve Horowitz'in (1991) önerdiği Dörtlü Bağlanma Modeli temelinde de değerlendirilebilmektedir. Sümer (2006) de küme analizi yapılarak ölçekten kategorik ölçümler alınabileceğini ve Dörtlü Bağlanma Modeli temelinde sınıflandırmalar yapılabileceğini önermiştir. Buna göre Güvenli bağlanma tarzı, düşük düzeyde kaygı ve kaçınma boyutunda, bunun zıt kutbunda yer alan korkulu bağlanma tarzı ise her iki boyutun da (kaygı ve kaçınma) yüksek düzeylerinde tanımlanmıştır. Saplantılı bağlanma tarzı, yüksek düzeyde kaygı ve düşük düzeyde kaçınma birleşimiyle; kayıtsız bağlanma tarzı ise düşük düzeyde kaygı ve yüksek düzeyde kaçınma birleşimi ile tanımlanmıştır.

Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi: Locke ve Wallace'nin (1959) geliştirdiği ve Türkiye uyarlamasını Şennur TutarelKışlak'ın yaptığı toplam 15 sorudan oluşan, tam adı Locke ve Wallace Marital Adjustment Test: MAT olan ölçek, evliliğin niteliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin en düşük uyum puanı 2, en yüksek uyum puanı 158 olarak belirlenmiştir. Ölçekte kesme noktasını belirlemek için formül kullanılmış ve puanlamaya göre uyumlu ve uyumsuz evli kişileri ayırt etmeyi sağlayan puan değerinin 43,5 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin değerlendirilmesinde puanlardaki

artış, evlilik uyumundaki artışı ifade etmektedir. Mutlu çiftlerde 85 ve üzeri puanlar beklenir.

3.7. VERİLERİN ANALİZİ

Yapılan bu çalışmada katılımcı bireylerden elde edilen nicel veriler SPSS 23 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Bireylerden toplanan demografik özellikler için tanımlayıcı istatistiklerden olan frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için Pearsonkorelasyon katsayısına bakılmıştır. Tüm testlerde hata oranı (alfa= 0,05) belirlenip $p < 0.05$ olduğu durumlarda gruplar arası fark istatistiksel olarak anlamlı kabul edilecektir. Sayısal gelişmelerle ilgili veriler tablolar haline getirilip yorumlanmış, bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = 0.05$ hata payında test edilmiştir. Verilerin çözümlenmesi ile oluşturulan tablolar ışığında, yorumlar yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, örneklem grubuna ait demografik bilgilerin açıklanması ve araştırmanın alt problemlerinin yanıtlanması için elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntem ile analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

4.1. FREKANS TABLOLARININ YORUMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde, anket formunda yer alan kişisel bilgilere ait olarak toplu frekans dağılım tabloları oluşturulup yorumlanacaktır.

Tablo 5. Sosyo-demografik Değişkenlerinin Dağılımının İncelenmesi

		f	%
Cinsiyet	Kadın	120	50
	Erkek	120	50
	Toplam	240	100
Yaş	18-25 yaş	27	10
	26-33 yaş	89	37
	34-41 yaş	46	20
	42-49 yaş	31	13
	50 yaş ve üzeri	47	20
	Toplam	240	100,0
Evlenme Yaşı	15-20 yaş	62	26
	21-25 yaş	86	36
	26-30 yaş	76	32
	31-35 yaş	16	7
	Toplam	240	100
Eğitim durumu	İlkokul	31	13
	Ortaokul	22	9
	Lise	96	40
	Yüksekokul	14	6
	Üniversite	75	31
	Yüksek Lisans/Doktora	2	1
	Toplam	240	100
Çalışma durumu	Çalışmıyor	69	29
	Çalışıyor	171	71
	Toplam	240	100
Evlilik süresi	0-5 yıl	109	45
	6-15 yıl	52	22
	16-25 yıl	34	14
	26-35 yıl	15	6
	36 yıl ve üzeri	30	13
	Toplam	240	100

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan evli bireylerin 120'si (%50,0) kadın ve 120'si (%50,0) erkek olarak dağılmıştır. Evli bireylerin 27'si (%10,0) 18-25 yaş, 89'u (%37,0) 26-33 yaş, 46'sı (%20,0) 34-41 yaş, 31'i (%13,0) 42-49 yaş ve 47'si (%20,0) 50 yaş ve üzeri aralığında dağılmıştır. Evli bireylerin 62'si (%26,0) 15-20 yaş aralığında evlenmiş, 86'sı (%36,0) 21-25 yaş aralığında, 62'si (%26,0) 26-30 yaş aralığında ve 16'sı (%7,0) 31-35 yaş aralığında evlenmiş, 31'i (%13,0) ilkokul, 22'si (%9,0) ortaokul, 96'sı (%40,0) lise, 14'ü (%6,0) yüksekokul, 75'i (%31,0) lisans ve 2'si (%1,0) yüksek lisans/doktora mezunu, 69'u (%29,0) çalışmayan ve 171'i (%71,0) çalışan bireyler, 109'u (%45,0) 0-5 yıldır evli, 52'si (%22,0) 6-15 yıldır evli, 34'ü (%14,0) 16-25 yıldır evli, 15'i (%6,0) 26-35 yıldır evli ve 30'u (%13,0) 36 yıl ve üzeri evli olarak dağılmıştır.

Tablo 6. Sosyo-demografik Değişkenler II

		f	%
Aile yapısı	Çekirdek aile	203	85
	Geniş Aile	37	15
	Toplam	240	100
Eş yakınlık düzeyi	Akraba	15	6
	Uzaktan Akraba	44	18
	Akraba Değil	181	75
	Toplam	240	100
Eş ile Yaş Farkı	0-5 yaş	192	80
	6-10 yaş	38	16
	11-15 yaş	10	4
	Toplam	240	100
Eş ile Evlenme Biçiminin	Severek/Flört Ederek	167	70
	Görücü Usulü/İsteyerek	67	28
	Görücü Usulü/ İstemeyerek	6	3
	Toplam	240	100
Cinsel yaşam memnuniyet düzeyi	Memnun	148	62
	Kısmen Memnun	75	31
	Memnun Değil	17	7
	Toplam	240	100
Ev içi sorumlulukları Paylaşma düzeyi	Paylaşır	119	50
	Kısmen Paylaşır	101	42
	Paylaşmaz	20	8
	Toplam	240	100
Çocuk sayısı	Yok	85	35
	1 çocuk	72	30
	2 çocuk	46	19
	3 çocuk	21	9
	4 çocuk	16	7
	Toplam	240	100

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan evli bireylerin 203'ü (%85,0) çekirdek aile ve 37'si (%15,0) geniş aile olarak dağılmıştır. Evli bireylerin 15'i (%6,0) eşi ile akraba, 44'ü (%18,0) eşi ile uzaktan akraba ve 181'i (%75,0) eşi ile akraba değil, 192'si (%80,0) eşi ile arasında 0-5 yaş, 38'i (%16,0) eşi ile arasında 6-10 yaş ve 10'u (%4,0) eşi ile arasında 11-15 yaş var olarak, 167'si (%70,0) eşi ile severek/flört ederek, 67'si (%28,0) görücü usulü/isteyerek, 6'sı (%3,0) görücü usulü istemeyerek, 148'i (%62,0) eşi ile cinsel yaşamından memnun, 75'i (%31,0) kısmen memnun ve 17'si (%7,0) memnun değil, 119'u (%50,0) eşi ile ev sorumluluklarını paylaşır, 101'i (%42,0) eşi ile ev sorumluluklarını kısmen paylaşır ve 20'si (%8,0) eşi ile ev sorumluluklarını paylaşmaz, 85'i (%35,0) çocuğu yok, 72'si (%30,0) 1 çocuk sahibi, 46'sı (%19,0) 2 çocuk sahibi, 21'i (%9,0) 3 çocuk sahibi ve 16'sı (%7,0) 4 çocuk sahibi olarak dağılmıştır.

Tablo 7. Sosyo-demografik Değişkenler III

		f	%
Büyüdüğünüz Yer	Metropol	21	9
	Şehir	155	65
	Kırsal Kesim/köy	64	27
	Toplam	240	100
Annenin Hayatta Olma Durumu	Sağ	190	79
	Ölü	50	21
	Toplam	240	100
Babanın Hayatta Olma Durumu	Sağ	148	62
	Ölü	92	38
	Toplam	240	100
Anne-baba boşanma durumu	Evet	32	13
	Hayır	208	87
	Toplam	240	100
Anne babadan ayrı yaşama durumu	Evet	61	25
	Hayır	179	75
	Toplam	240	100
Annenin psikiyatrik sorun yaşama durumu	Evet	19	8
	Hayır	221	92
	Toplam	240	100
Babanın psikiyatrik sorun yaşama durumu	Evet	14	6
	Hayır	226	94
	Toplam	240	100

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan evli bireylerin 64'ü (%27,0) kırsal kesim/köy, 155'i (%65,0) şehir ve 21'i (%9,0) metropolde yaşıyor ve 190'ının (%79,0) annesi sağ ve 50'si (%21,0) annesi ölü, 148'inin (%62,0) babası ve 92'si (%21,0) babası ölü, 32'sinin (%13,0) anne-babası boşanmış ve 208'i (%87,0) anne-babası boşanmamış, 61'inin (%25,0) anne-babadan ayrı yaşamış ve 179'u (%75,0) anne-babadan ayrı yaşamamış, 19'unun (%8,0) annesinin psikiyatrik sorunu var ve 221'inin (%92,0) annesinin psikiyatrik sorunu yok ve 14'ünün (%6,0) babasının psikiyatrik sorunu var ve 226'sının (%94,0) babasının psikiyatrik sorunu olmamak üzere dağılmıştır.

Tablo 8. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Puanları

	Ortalama±SS
Kaygılı Bağlanma Ölçek Puanı	3,41±0,81
Kaçıngan Bağlanma Ölçek Puanı	3,20±0,99
Güvenli Bağlanma Ölçek Puanı	3,36±1,08

Tabloda görüldüğü üzere katılımcılara uygulanan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II alt boyutu olan Kaygılı Bağlanma boyutu ortalaması (3,41±0,81), Kaçıngan Bağlanma boyutu ortalamasının (3,20±1,08) ve Güvenli Bağlanma boyutu ortalamasının (3,36±1,08) olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Puanları

	Ortalama± SS
İlişki Uyumsuzluğu Ölçek Puanı	1,35±7,32
İlişki Uyumluluğu Ölçek Puanı	64,53±16,53

Tabloda görüldüğü üzere katılımcılara uygulanan Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi ölçeği; ilişki uyumsuzluğu alt boyutu ortalamasının (1,35±7,32) ve ilişki uyumluluğu olan bireyler alt boyutu ortalamasının (64,53±16,53) olduğu görülmüştür.

Tablo 10. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Dağılımı

	f	%
Kaygılı Bağlanması olan kişi sayısı	112	46,7
Kaçıngan Bağlanması olan kişi sayısı	39	16,3
Güvenli Bağlanması olan kişi sayısı	89	37,1
Toplam	240	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan evli bireylerin 112'si (%46,7) kaygılı bağlanma, 39'u (%16,3) kaçıngan bağlanma ve 89'u (%37,1) güvenli bağlanma biçimine sahip olarak dağılmıştır.

Tablo 11. Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi Dağılımı

	f	%
Evlilikte Uyumsuz olan kişiler	8	3,3
Evlilikte Uyumlu olan kişiler	232	96,7
Toplam	240	100,0

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan evli bireylerin 8'i (%3,3) evlilikte uyumsuz ve 232'si (%96,7) evlilikte uyumlu olan bireyler olmak üzere dağılmıştır.

4.2. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ-II ALT BOYUTLARI İLE LOCKE VE WALLACE İLİŞKİ UYUM TESTİ ALT BOYUTLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

4.2.1. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ-II ALT BOYUTLARI İLE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tablo 12. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi

		Cinsiyet						χ^2	P
		Kadın		Erkek		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	60	50	52	43	112	47	1,477	0,478
	Kaçıngan Bağlanma	17	14	22	18	39	16		
	Güvenli Bağlanma	43	36	46	33	89	37		
	Toplam	120	100	121	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin cinsiyet değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 13. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Yaş Değişkeni İle İlişkisi

		Bağlanma modelleri								χ^2	P
		Kaygılı Bağlanma		Kaçınan Bağlanma		Kaçınan Bağlanma		Toplam			
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Yaş	18-25 yaş	11	10	3	8	13	15	27	11	31,817	0,000
	26-33 yaş	55	49	11	28	23	26	89	37		
	34-41 yaş	23	21	3	8	20	22	46	19		
	42-49 yaş	12	11	11	28	8	9	31	13		
	50 yaş ve üzeri	11	10	11	28	25	28	47	20		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin yaş değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 14. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlenme Yaşı Değişkeni İle İlişkisi

		Evlenme yaşı								χ^2	P
		15-20 yaş		21-25 yaş		26-30 yaş		31-35 yaş			
		f	%	f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	15	24	42	49	48	63	7	44	25,208	0,000
	Kaçınan Bağlanma	15	24	10	12	9	12	5	31		
	Güvenli Bağlanma	32	52	34	40	19	25	4	25		
	Toplam	62	100	86	100	76	100	16	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin evlenme yaşı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla

yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($p < 0.05$).

Tablo 15. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Eğitim durumu												χ^2	p
		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yüksekokul		Üniversite		Yüksek Lisans/ Doktora			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	7	23	7	32	49	51	8	57	40	53	1	500	18,157	0,052
	Kaçınan Bağlanma	5	16	7	32	16	17	3	21	8	11	0	0		
	Güvenli Bağlanma	19	61	8	36	31	32	3	21	27	36	1	50		
	Toplam	31	100	22	100	96	100	14	100	75	100	2	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin eğitim durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 16. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Çalışma durumu				χ^2	p
		Çalışmıyor		Çalışıyor			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	22	32	90		10,940	0,004
	Kaçınan Bağlanma	18	26	21			
	Güvenli Bağlanma	29	42	60	35		
	Toplam	69	100	171	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin çalışma durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 17. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlilik Süresi Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik süresi										χ^2	p
		0-5 yıl		6-15 yıl		16-25 yıl		26-35 yıl		36 yıl ve üzeri			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	63	58	22	42	15	44	7	47	5	17	18,665	0,017
	Kaçıngan Bağlanma	12	11	9	17	8	24	3	20	7	23		
	Güvenli Bağlanma	34	31	21	40	11	32	5	33	18	60		
	Toplam	109	100	52	100	34	100	15	100	30	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin evlilik süresi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 18. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Aile Yapısı Değişkeni İle İlişkisi

		Aile yapısı				χ^2	p
		Çekirdek aile		Geniş Aile			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	100	49	12	32	6,797	0,033
	Kaçıngan Bağlanma	28	14	11	30		
	Güvenli Bağlanma	75	37	14	38		
	Toplam	203	100	37	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin aile yapısı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 19. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eş İle Yakınlık Düzeyi Değişkeni İle İlişkisi

		Eş ile yakınlık düzeyi						χ^2	p
		Akraba		Uzaktan Akraba		Akraba Değil			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	7	47	15	34	90	50	4,779	0,311
	Kaçıngan Bağlanma	1	7	9	20	29	16		
	Güvenli Bağlanma	7	47	20	45	62	34		
	Toplam	15	100	44	100	181	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin eş ile yakınlık durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 20. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Eş İle Aranızdaki Yaş Farkı Değişkeni İle İlişkisi

		Eş İle Yaş Farkı						χ^2	p
		0-5 yaş		6-10 yaş		11-15 yaş			
		f	%	f	f	%	f		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	96	50	14	37	2	20	6,365	0,174
	Kaçıngan Bağlanma	27	14	9	24	3	30		
	Güvenli Bağlanma	69	36	15	39	5	50		
	Toplam	192	100	38	100	10	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin eş ile aranızdaki yaş farkı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek

amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 21. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evlenme Biçimi Değişkeni İle İlişkisi

		Evlenme biçimi						χ^2	p
		Severek/ Flört Ederek		Görücü Usulü/ İsteyerek		Görücü Usulü/ İstemeyerek			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	93	56	17	25	2	33	23,197	0,000
	Kaçıngan Bağlanma	20	12	16	24	3	50		
	Güvenli Bağlanma	54	32	34	51	1	17		
	Toplam	167	100	67	100	6	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin evlenme biçimi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 22. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Cinsel Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Cinsel yaşam memnuniyet düzeyi						χ^2	p
		Memnun		Kısmen Memnun		Memnun Değil			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	83	56	27	36	2	12	24,025	0,000
	Kaçıngan Bağlanma	16	11	15	20	8	47		
	Güvenli Bağlanma	49	33	33	44	7	41		
	Toplam	148	100	75	100	17	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin cinsel yaşam memnuniyet düzeyi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 23. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Evde Sorumluluk Paylaşma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Ev sorumluluğunu paylaşma düzeyi						χ^2	p
		Paylaşır		Kısmen Paylaşır		Paylaşmaz			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	73	61	33	33	6	30	28,525	0,000
	Kaçıngan Bağlanma	8	7	28	28	3	15		
	Güvenli Bağlanma	38	32	40	40	11	55		
	Toplam	119	100	101	100	20	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin ev sorumluluk paylaşma düzeyi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 24. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi

		Çocuk sayısı										χ^2	p
		Yok		1 çocuk		2 çocuk		3 çocuk		4 çocuk			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	55	65	36	50	15	33	2	10	4	25	37,467	0,000
	Kaçıngan Bağlanma	5	6	14	19	7	15	7	33	6	38		
	Güvenli Bağlanma	25	29	22	31	24	52	12	57	6	38		
	Toplam	85	100	72	100	46	100	21	100	16	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin çocuk sayısı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 25. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Büyüdüğü yer Değişkeni İle İlişkisi

		Büyüdüğü yer						χ^2	p
		Metropol		Şehir		Kırsal Kesim/köy			
		f	%	f	%	f	%		
Bağlanma Modelleri	Kaygılı Bağlanma	18	86	75	48	19	30	20,485	0,000
	Kaçıngan Bağlanma	1	5	24	15	14	22		
	Güvenli Bağlanma	2	10	56	36	31	48		
	Toplam	21	100	155	100	64	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin Büyüdüğü yer değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 26. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Yaşam Değişkeni İle İlişkisi

		Anne yaşam durumu				χ^2	p
		Sağ		Ölü			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	92	48	20	40	1,901	0,387
	Kaçıngan Bağlanma	28	15	11	22		
	Güvenli Bağlanma	70	37	19	38		
	Toplam	190	100	50	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin anne yaşam durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek

amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 27. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Baba Yaşam Değişkeni İle İlişkisi

		Babam yaşam durumu				χ^2	p
		Sağ		Ölü			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	80	54	32	35	9,619	0,008
	Kaçıngan Bağlanma	18	12	21	23		
	Güvenli Bağlanma	50	34	39	42		
	Toplam	148	100	92	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin baba yaşam değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 27. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Baba Boşanma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Anne baba Boşanma Durumu				χ^2	p
		Var		Yok			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	15	47	97	47	0,445	0,801
	Kaçıngan Bağlanma	4	13	35	17		
	Güvenli Bağlanma	13	41	76	37		
	Toplam	32	100	208	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin anne baba boşanma durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını

belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 28. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Baba Ayrı Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Anne baba Ayrı yaşam durumu				χ^2	p
		Var		yok			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	28	46	84	47	0,841	0,657
	Kaçınan Bağlanma	8	13	31	17		
	Güvenli Bağlanma	25	41	64	36		
	Toplam	61	100	179	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin anne baba ayrı yaşam durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 29. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Anne Sorun Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Anne psikiyatrik sorun yaşama durumu				χ^2	p
		Var		Yok			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	12	63	100	45	2,264	0,322
	Kaçınan Bağlanma	2	11	37	17		
	Güvenli Bağlanma	5	26	84	38		
	Toplam	19	100	221	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin anne psikiyatrik sorun yaşama durumu değişkenine bağımlı olup

olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 30. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutlarının Baba Sorun Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Baba psikiyatrik sorun yaşama durumu				χ^2	p
		Var		Yok			
		f	%	f	%		
Bağlanma Biçimi	Kaygılı Bağlanma	7	50	105	46	0,928	0,629
	Kaçıngan Bağlanma	1	7	38	17		
	Güvenli Bağlanma	6	43	83	37		
	Toplam	14	100	226	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin baba psikiyatrik sorun yaşama durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.2.2. Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Demografik Değişkenlerle Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 31. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Cinsiyet	Kadın	4	50	116	50	120	50	0,001	0,981
	Erkek	4	50	116	50	120	50		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının cinsiyet değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 32. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Yaş Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz Olan kişiler		Evlilikte Uyumlu Olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Yaş	18-25 yaş	0	0	27	12	27	11	2,481	0,648
	26-33 yaş	3	38	86	37	89	37		
	34-41 yaş	1	13	45	19	46	19		
	42-49 yaş	1	13	30	13	31	13		
	50 yaş ve üzeri	3	38	44	19	47	20		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının yaş değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 33. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evlenme Yaşı Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Evlenme yaşı	15-20 yaş	2	25	60	26	62	26	2,560	0,464
	21-25 yaş	1	13	85	37	86	36		
	26-30 yaş	4	50	72	31	76	32		
	31-35 yaş	1	13	15	6	16	7		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının evlenme yaşı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 34. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Eğitim durumu	İlkokul	3	38	28	12	31	13	5,899	0,316
	Ortaokul	0	0	22	9	22	9		
	Lise	2	25	94	41	96	40		
	Yüksekokul	1	13	13	6	14	6		
	Üniversite	2	25	73	31	75	31		
	Yüksek Lisans/Doktora	0	0	2	1	2	1		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının eğitim durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 35. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Çalışma durumu	Çalışmıyor	2	25	67	29	69	29	0,057	0,812
	Çalışıyor	6	75	165	71	171	71		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının çalışma durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 36. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Aile Yapısı Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Aile yapısı	Çekirdek aile	7	88	196	84	203	85	0,054	0,816
	Geniş Aile	1	13	36	16	37	15		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının aile yapısı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 37. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eş İle Yakınlık Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Eş yakınlık	Akraba	1	13	14	6	15	6	0,901	0,637
	Uzaktan Akraba	2	25	42	18	44	18		
	Akraba Değil	5	63	176	76	181	75		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının eş ile yakınlık durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 38. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Eş İle Yaş Farkı

Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Eş ile yaş farkı	0-5 yaş	6	75	186	80	192	80	0,810	0,667
	6-10 yaş	2	25	36	16	38	16		
	11-15 yaş	0	0	10	4	10	4		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının eş ile yaş farkı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 39. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evlenme Biçimi

Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Evlenme biçimi	Severek/Flört Ederek	6	75	161	69	167	70	0,267	0,875
	Görücü Usulü/İsteyerek	2	25	65	28	67	28		
	Görücü Usulü/İstemeyerek	0	0	6	3	6	3		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının evlenme biçimi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 39. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Cinsel Yaşam Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Cinsel yaşam	Memnun	4	50	144	62	148	62	0,629	0,730
	Kısmen Memnun	3	38	72	31	75	31		
	Memnun Değil	1	13	16	7	17	7		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının cinsel yaşam memnuniyet düzeyi değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 40. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Evde Sorumluluk Paylaşma Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Evde sorumluluk Paylaşma durumu	Paylaşır	3	38	116	50	119	50	1,753	0,416
	Kısmen Paylaşır	5	63	96	41	101	42		
	Paylaşmaz	0	0	20	9	20	8		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının evde sorumluluk paylaşma durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 41. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Çocuk sayısı	Yok	3	38	82	35	85	35	4,500	0,343
	1 çocuk	0	0	72	31	72	30		
	2 çocuk	3	38	43	19	46	19		
	3 çocuk	1	13	20	9	21	9		
	4 çocuk	1	13	15	6	16	7		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının çocuk sayısı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 41. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Büyüdüğü yer Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Büyüdüğü yer	Metropol	0	0	21	9	21	9	0,872	0,647
	Şehir	6	75	149	64	155	65		
	Kırsal Kesim/köy	2	25	62	27	64	27		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının Büyüdüğü yer değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 42. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Yaşam Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Anne yaşam	Sağ	5	63	185	80	190	79	1,394	0,238
	Ölü	3	38	47	20	50	21		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının anne yaşam durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 43. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Baba Yaşam Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Babam yaşam	Sağ	5	63	143	62	148	62	0,002	0,961
	Ölü	3	38	89	38	92	38		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının baba yaşam durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 44. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Baba Boşanma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Anne baba Boşanma durumu	Evet	1	13	31	13	32	13	0,005	0,944
	Hayır	7	88	201	87	208	87		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının anne baba boşanma durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 45. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Baba Ayrı Yaşam Durumu Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Anne baba ayrı yaşam	Evet	0	0	61	26	61	25	2,820	0,93
	Hayır	8	100	171	74	179	75		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının anne baba ayrı yaşam durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 46. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Anne Sorun Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	p
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Anne psikiyatrik sorun yaşama durumu	Var	0	0	19	8	19	8	0,711	0,399
	Yok	8	100	213	92	221	92		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının anne psikiyatrik sorun yaşama durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 47. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Alt Boyutlarının Baba Sorun Değişkeni İle İlişkisi

		Evlilik Uyum						χ^2	P
		Evlilikte Uyumsuz olan kişiler		Evlilikte Uyumlu olan kişiler		Toplam			
		f	%	f	%	f	%		
Baba psikiyatrik sorun yaşama durumu	Evet	0	0	14	6	14	6	0,513	0,474
	Hayır	8	100	218	94	226	94		
	Toplam	8	100	232	100	240	100		

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarının baba psikiyatrik sorun yaşama durumu değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Ki-Kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.3. İLİŞKİ ANALİZİ

Bu bölümde bireylerin Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ve Locke ve Wallace İlişki Uyum Testi toplam puanları iki sürekli değişken olarak değerlendirilmiş ve değişkenler arasındaki ilişkiyi test edebilmek içinse Pearson Çarpım Moment Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 48. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişki Analizi

		Evlilikte Uyumsuzluk	Evlilikte Uyumluluk
Kaçınan bağlanma	r	0,068	-0,324
	p	0,292	0,000
	N	240	240
Kaygılı bağlanma	r	-0,017	-0,203
	p	0,789	0,002
	N	240	240
Güvenli bağlanma	r	0,068	0,327
	p	0,298	0,000
	N	240	240

Tabloda görüldüğü gibi, katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyleri ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında ters yönlü ve orta derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,324$; $p < 0.05$). Bir diğer deyişle kaçınan bağlanma düzeyi arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin azaldığı görülmektedir.

Kaygılı bağlanma düzeyleri ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında ters yönlü ve zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,203$; $p < 0.05$). Bir diğer deyişle kaygılı bağlanma düzeyi arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin azaldığı görülmektedir.

Güvenli bağlanma düzeyleri ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında aynı yönlü ve orta derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,327$; $p < 0.05$). Bir diğer deyişle güvenli bağlanma düzeyi arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin arttığı görülmektedir.

Kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma düzeyleri ile evlilikte uyumsuzluk düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir diğer deyişle kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma düzeyi evlilikte uyumsuzluk düzeyi ile ilişkili değildir.

Tablo 49. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Yaş Arasındaki İlişki Analizi

		Yaş
Kaçınan bağlanma	r	-0,122
	p	0,060
	N	240
Kaygılı bağlanma	r	-0,085
	p	0,191
	N	240
Güvenli bağlanma	r	-0,116
	p	0,074
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma düzeyleri ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir diğer deyişle kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma düzeyi yaş düzeyi ile ilişkili değildir.

Tablo 50. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Yaş Arasındaki İlişki Analizi

		Yaş
Evlilikte	r	0,045
Uyuumsuzluk	p	0,490
	N	240
Evlilikte	r	0,039
Uyuumluluk	p	0,551
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk yaş düzeyi ile ilişkili değildir.

Tablo 51. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Evlenen Yaş Arasındaki İlişki Analizi

		Evlenme yaş
Güvenli bağlanma	r	0,222
	p	0,001
	N	240
Kaygılı bağlanma	r	-0,021
	p	0,744
	N	240
Kaçınan bağlanma	r	-0,158
	p	0,014
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi, katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyleri ile evlenilen yaş arasında ters yönlü ve zayıf derecede ($r=-0,158$; $p= 0,001 < 0,05$); güvenli bağlanma düzeyleri ile evlenilen yaş arasında aynı yönlü ve zayıf derecede ($r=0,222$; $p=0,014 < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma düzeyi ile evlenilen yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($r=-0,021$; $p >0,05$). Bir diğer deyişle evlenilen yaş arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı görülmektedir.

Tablo 52. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Evlenilen Yaşı

Arasındaki İlişki Analizi

		Evlenme yaşı
Evlilikte Uyumsuzluk	r	0,070
	p	0,282
	N	240
Evlilikte Uyumluluk	r	-0,048
	p	0,457
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile evlilik yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk evlenilen yaş düzeyi ilişkili değildir.

Tablo 53. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Evlilik Süresi Arasındaki İlişki Analizi

		Evlilik Süresi
Güvenli bağlanma	r	0,197
	p	0,002
	N	240
Kaygılı bağlanma	r	0,067
	p	0,300
	N	240
Kaçınan bağlanma	r	-0,234
	p	0,000
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi, katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyleri ile evlilik süresi arasında ters yönlü ve zayıf derecede ($r = -0,234$; $p = 0,000 < 0,05$); güvenli bağlanma düzeyleri ile evlilik süresi arasında aynı yönlü ve zayıf derecede ($r = 0,197$; $p = 0,002 < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma düzeyi ile evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($r = 0,067$; $p > 0,05$). Bir diğer deyişle evlilik süresi arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı görülmektedir.

Tablo 54. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Evlilik Süresi Arasındaki İlişki Analizi

		Evlilik süresi
Evlilikte Uyumsuzluk	r	0,053
	p	0,418
	N	240
Evlilikte Uyumluluk	r	-0,058
	p	0,369
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk evlilik süresi ile ilişkili değildir.

Tablo 55. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Eş İle Yaş Farkı Arasındaki İlişki Analizi

		Eş ile yaş farkı
Güvenli bağlanma	r	-0,222
	p	0,001
	N	240
Kaygılı bağlanma	r	0,168
	p	0,009
	N	240
Kaçınan bağlanma	r	0,289
	p	0,000
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi, katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyi ile eş ile yaş farkı arasında aynı yönlü ve zayıf derecede ($r = 0,289$; $p = 0,000 < 0,05$); kaygılı bağlanma düzeyi ile eş ile yaş farkı arasında aynı yönlü ve zayıf derecede ($r = 0,168$; $p = 0,000 < 0,05$) güvenli bağlanma düzeyleri ile evlilik süresi arasında ters yönlü ve zayıf derecede ($r = -0,222$; $p = 0,002 < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle eş ile yaş farkı arttıkça kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma düzeyinin arttığı, güvenli bağlanma düzeyinin azaldığı görülmektedir.

Tablo 56. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Eş İle Yaş Farkı Arasındaki İlişki Analizi

		Eş ile yaş farkı
Evlilikte Uyumsuzluk	r	0,006
	p	0,926
	N	240
Evlilikte Uyumluluk	r	-0,149
	p	0,021
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; evlilikte uyumluluk düzeyi ile eş ile yaş farkı arasında evlilikte uyumsuzluk ile çocuk sayısı arasında ters yönlü ve zayıf derecede ($r=-0,149$; $p= 0,021 < 0,05$) ilişki olduğu ve evlilikte uyumsuzluk ile eş ile yaş farkı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bir diğer deyişle eş ile yaş farkı arttıkça evlilikte uyum azalmakta olduğu görülmüştür.

Tablo 57. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Alt Boyutları İle Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki Analizi

		Çocuk sayısı
Güvenli bağlanma	r	0,245
	p	0,000
	N	240
Kaygılı bağlanma	r	0,070
	p	0,283
	N	240
Kaçınan bağlanma	r	-0,291
	p	0,000
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi, katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyleri ile çocuk sayısı arasında ters yönlü ve zayıf derecede ($r= -0,291$; $p= 0,000 < 0,05$); güvenli bağlanma düzeyleri ile evlilik süresi arasında aynı yönlü ve zayıf derecede ($r=0,245$; $p=0,000 < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma düzeyi ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($r=0,070$; $p > 0,05$). Bir diğer deyişle çocuk sayısı arttıkça kaçınan bağlanma düzeyinin azaldığı, güvenli bağlanma düzeyinin arttığı görülmektedir.

Tablo 58. Locke Ve Wallace İlişki Uyum Testi Ölçeği Alt Boyutları İle Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki Analizi

		Çocuk sayısı
Evlilikte Uyumsuzluk	r	0,057
	p	0,377
	N	240
Evlilikte Uyumluluk	r	-0,125
	p	0,053
	N	240

Tabloda görüldüğü gibi; evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk çocuk sayısı ile ilişkili değildir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Evli bireylerin %10,0'u 18-25 yaş, %37,0'si 26-33 yaş, %20,0'si 34-41 yaş, %13,0'ü 42-49 yaş ve %20,0'si de 50 yaş ve üzeri aralığında dağılmıştır. Evli bireylerin %26,0'sı 15-20 yaş aralığında evlenmiş, %36,0'sı 21-25 yaş aralığında, %26,0'sı 26-30 yaş aralığında ve %7,0'si de 31-35 yaş aralığında evlenmiştir. %13,0'ü ilkökul, %9,0'u ortaokul, %40,0'ı lise, %6,0'sı yüksekokul, %31,0'i lisans ve %1,0'i yüksek lisans/doktora mezunudur. %29,0'u çalışmayanlar ve %71,0'i çalışan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %45,0'i 0-5 yıldır evli, %22,0'si 6-15 yıldır evli, %14,0'ü 16-25 yıldır evli, %6,0'sı 26-35 yıldır evli ve %13,0'ü 36 yıl ve üzeri evlidir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin %85,0'i çekirdek aile ve %15,0'i geniş aile olarak dağılmıştır. Evli bireylerin %6,0'sı eşi ile akraba, %18,0'si eşi ile uzaktan akraba ve %75,0'i eşi ile akraba değildir. Katılımcıların %80,0'i eşi ile arasında 0-5 yaş, %16,0'sının eşi ile arasında 6-10 yaş ve %4,0'ünün eşi ile arasında 11-15 yaş vardır. Katılımcıların %70,0'i eşi ile severek/flört ederek, %28,0'i görücü usulü/isteyerek, %3,0'ü görücü usulü istemeyerek evlenmişlerdir. %62,0'si eşi ile cinsel yaşamından memnun, %31,0'i kısmen memnun ve %7,0'si memnun değildir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin %46,7'si kaygılı bağlanma, %16,3'ü kaçınan bağlanma ve %37,1'si güvenli bağlanma biçimine sahip olarak dağılmıştır. Sümer (2006)'in, yaptığı araştırmadaki bağlanma biçimlerinin dağılımına bakıldığında ise, güvenli bağlanma biçimine sahip olanların oranı %18,6 ve sadece %9,6'sının kaçınan bağlanma biçimine sahip olduğu görülmektedir. Ertan (2002)'nin çalışmasında da en sık rastlanan bağlanma biçiminin güvensiz bağlanma olduğu saptanmıştır. Stackert ve Bursik (2003) çalışmasında da buna benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yaşamın ilk dönemlerinde görülen güven duygusu özellikle ergenlik dönemi içinde biçimle, yakın ilişkilerinde benimseme yaşantılarına da egemen olacaktır. Diğer taraftan anne ile ilişkilerde güvensizlik duygusunun ağır basıyor olması, yakın olan ilişkilerde de güvenememeyi beraberinde getirecektir. Bunun sonucunda, yakın ilişkilerde içe kapanma ve kaçınma eğilimleri ağır basacaktır. Uygun olan gelişim koşullarının sağlanması durumunda dahi ilk dönemlerde güven duygusunun yanında güvensizlik duygusu da çıktığı görülmektedir. Bu nedenle yapılan araştırmalarda en sık rastlanan bağlanma biçiminin güvensiz bağlanma olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin bağlanma biçimlerinin cinsiyet değişkenleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sümer (2006)'ın yaptığı, araştırmada da yetişkin bağlanma biçimlerini cinsiyet, medeni durum, kardeş sayısı, duygusal zeka, ilişkiye bağlılık ve ilişkide algılanan tatmine göre incelemiştir. Araştırma bulgularına göre bağlanma biçimleri açısından cinsiyetler arası farklılığa rastlanmamıştır. Cinsiyet değişkenini değerlendiren Shi (2003)'nün yaptığı araştırmada cinsiyete göre bağlanma biçimlerinin arasında bir farka rastlanmamıştır. Işinsu (2003)'nün çalışmasında ikili ilişkilerin çoğunda, kadınların korkulu ve kaçınan bağlanma biçimiyle bağlandıkları, erkeklerinse güvenli bağlanma biçimiyle bağlandıkları saptanmıştır.

Kaçınan bağlanma ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında ters yönlü ve orta derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle kaçınan bağlanma arttıkça evlilikte uyumluluk düzeyinin azaldığı görülmektedir. Kaygılı bağlanma ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında ters yönlü ve zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Güvenli bağlanma ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında aynı yönlü ve orta derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Bağlanma biçimlerinin evlilik uyumuyla ilişkisinin değerlendirildiği diğer araştırmalarda güvenli ve saplantılı bağlananların evlilik doyumlarının daha yüksek; güvensiz bağlananlarınsa daha düşük evlilik doyumuna sahip oldukları tespit edilmiştir (Büyükşahin, 2006; Beştav, 2007; Açık, 2008; Gündoğdu ve Aktürk, 2010). Bunun yanı sıra bazı çalışmalarda da evlilik ilişkisinin başlangıcı kabul edilen romantik ilişkilerden yaşanan doyum ve bağlanma biçimleri arasında bulunan ilişkinin cinsiyete bağlı olarak değişmediğini de belirtmek gerekir (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Işinsu-Halat, 2009). Bazı çalışmalarda da bağlanmanın yalnızca kadınlarda evlilik uyumunu etkilediği ya da güvenli bağlanma biçiminin erkeklerdeki doyumunu arttırdığı, güvensiz bağlanmanın da kadınlarda uyumu azalttığını ortaya koymuştur (Kaya, 2009; Parker ve Scannell, 1998; Akkaya, 2010).

Bunun yanında Gentzler ve Kerns'in (2004) yaptıkları araştırmada güvensiz bağlanma biçimiyle cinsel davranışların arasındaki ilişkilerin incelenmiştir. Bu

araştırmanın sonuçlarına göre, hem kadın hem de erkeklerde, kaçınan bağlanma biçimine sahip olan kişilerin, daha çok yüzeysel cinselliği kabul etmesi ve yaşadığı, cinsellik ile ilgili kural ve sınırlarının daha az olduğu görülmüştür. Araştırmadaki diğer bir bulgu da, kadın katılımcıların, bağlanma biçimlerindeki kaygı arttıkça istemedikleri ama anlaşılmalı cinsel birliktelikleri daha fazla yaşamaktadırlar.

Kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma durumlarıyla yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma biçimi yaş düzeyi ile ilişkili değildir. Başka bir araştırma sonucunda yaş ile kaygılı bağlanma biçimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (Kırimer vd., 2014). Brenning vd. (2011) yaptıkları araştırmada özellikle ergenlik dönemlerinde, bağlanma kaçınma boyutunun ortalama düzeylerinin, kaygı boyutuna göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulguların orta çocuklukta yakın ilişki deneyiminin sınırlı olmasıyla ilişkili olabileceğini düşünülmektedir. Demografik bilgiler göz önüne alındığında cinsiyet ve yaş farklılıklarına göre kaçınan bağlanma biçimlerinde bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. Bunun yanında artan yaş ile birlikte kaçınan bağlanma biçimleri anlamlı olarak düşüş göstermektedir. Cinsiyet ve yaşın kaygılı bağlanma biçimleri ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır (Kırimer vd., 2014).

Evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk durumlarıyla yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk yaş düzeyi ile ilişkili değildir. Ayrıca evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile evlilik yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk evlenen yaş düzeyi ilişkili değildir. Başka bir araştırmada evlilik uyumlarıyla yaşları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Söz konusu bu araştırmada 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyumları, 21-30 yaşlarındaki kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yalçın, 2014: 250).

Kaçınan bağlanma ile evlenen yaş arasında ters yönlü ve zayıf derecede, güvenli bağlanma ile evlenen yaş arasında aynı yönlü ve zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma ile evlenen yaş arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlenen yaş arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın ise arttığı görülmektedir. Bunun yanında Feeney, Noller ve Patty'ye (1993) göre, kaçınan bağlanma biçimine sahip olan bireylerin çoğunlukla az sayıda ve daha yüzeysel ilişkiler yaşadıklarını ve kaygılı bağlanan bireyler daha sık ancak daha kısa süreli ilişkiler yaşamaktadırlar. Güvenli bağlanan kişiler ise ilişkilerinde sevgi ve tatminlerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte kaçınan bağlanma biçimine sahip olan bireylerin, diğer bağlanma biçimindeki bireylere göre, tanımadıkları ve tek gecelik şeklinde isimlendirilen cinsel davranışlara sıkça yöneldikleri belirtilmiştir. Bu durumun, güvenli bağlanmaya sahip olan kişilerin, güvensiz bağlananlara nazaran, daha yüksek ilişki tatmini, ikili ilişkiye sadakat ve güven duygularına sahip olmalarıyla açıklanmıştır.

Kaçınan bağlanma ile evlilik süresi arasında ters yönlü ve zayıf derecede; güvenli bağlanma ile evlilik süresi arasında aynı yönlü ve zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma ile evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlilik süresi arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın arttığı görülmektedir. Başka bir araştırmada da eşlerin sahip olduğu bağlanma biçimlerine göre gruplandırılan çiftler ilişki süreleri açısından karşılaştırıldığında 10-19 yıl ilişki süresine sahip grupta önemli düzeyde fazla güvensiz-güvensiz çiftlerin mevcut olduğu saptanmıştır (Gündoğan, 2015: 26). Bunun yanı sıra çift uyumu iyi olan kişilerde güvenli bağlanan kişi sayısı istatistiksel olarak önemli düzeyde yüksektir (Gündoğan, 2015: 22).

Evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk durumlarıyla evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk evlilik süresi ile ilişkili değildir. Benzer bir araştırmada da yine evlilik uyumu toplam puanı üzerinden düşünüldüğünde, evlilik süresi ile anlamlı ilişki görülmemiştir (Uluyol, 2014). Yine Çınar (2008), Fıfıloğlu (1992), Yüksel (2013) ve Turanlı (2010)'nın da yaptıkları araştırmalarda da benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Ancak evlilik uyumu toplam puanı üzerinden bakıldığında evlilik süresi

toplam çift uyumunu etkilemediği görülürken, evlilik süresi arttıkça çiftlerin birbirine bağlılığının da azaldığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların kaçınan bağlanma durumlarıyla eş ile yaş farkı arasında aynı yönlü ve zayıf derecede; kaygılı bağlanmayla eş ile yaş farkı arasında aynı yönlü ve zayıf derecede güvenli bağlanma ile evlilik süresi arasında ters yönlü ve zayıf derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle eş ile yaş farkı arttıkça kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanmanın arttığı, güvenli bağlanmanın azaldığı görülmektedir.

Evlilikte uyumluluk düzeyi ile eş ile yaş farkı arasında evlilikte uyumsuzluk ile çocuk sayısı arasında ters yönlü ve zayıf derecede ilişki olduğu ve evlilikte uyumsuzluk ile eş ile yaş farkı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle eş ile yaş farkı arttıkça evlilikte uyum azalmakta olduğu görülmüştür. Çağ ve Yıldırım (2013)'ın yaptığı araştırmada, evlilik doyumunu yordamada, yaş farkı, ailenin gelir değişkeni için anlamlı bir fark belirtilmemiştir.

Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006)'nın yaptıkları çalışmada da, güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma biçimleri olan evli erkek ve kadınların, evlilik uyum puanları, benlik saygısı puanları ile nedensel ve sorumluluk yükleme puanları arasındaki olası farkları incelemiştir. Analiz sonucunda; evlilikte uyum puanı yüksek olan kişilerin güvenli bağlanma biçimine sahip oldukları, evlilikte uyum puanı düşük olan bireylerin ise korkulu bağlanma biçimine sahip oldukları görülmüştür. Çalışmada cinsiyet açısından bağlanma biçimleri arasında fark bulunmamıştır. Ancak araştırmada; dört bağlanma biçimine göre benlik saygısı puanları arasında ve bağlanma biçimlerine göre eşlerin yükleme puanları arasında fark bulunmamıştır. Barthholomew, korkulu bağlanma stiline sahip olan kişilerin hem kendisi hem de diğerleriyle ilgili zihinsel temsillerinin olumsuz içerikte olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, bu kişilerin, kendilerinin sevmeye ve ilgi görmeye değer olmadıklarını düşündüğünü, diğerlerinin güvenilmez ve reddedici olduklarıyla ilgili değerlendirmelerde bulunabildiğini belirtmiştir (akt. Sümer ve Güngör, 1999).

Kaçınan bağlanma ile çocuk sayısı arasında ters yönlü ve zayıf derecede; güvenli bağlanma ile evlilik süresi arasında aynı yönlü ve zayıf derecede istatistiksel

olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygılı bağlanma ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle çocuk sayısı arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın arttığı görülmektedir. Ayrıca Cohn ve diğerleri (1992)'nin, okul öncesi çocuğa sahip olan yirmi yedi aile ile yaptıkları bir çalışmada; güvensiz çocukluk bağlanmalarına dayalı ilişkilerde, hem baba hem de anne için ebeveyn-çocuk ilişkilerinde yaşanan zorluklarda güvensiz çocukluk bağlanmasının risk faktörü olarak ortaya çıktığını bulmuştur. Çalışma göstermiştir ki, yetişkin bağlanması güvensiz olan ebeveynler kendi okul öncesi çocuklarıyla daha az meşgul olmuşlar ve yetişkin bağlanması güvenli sınıflandırılan ailelere göre çocuklarıyla daha az bütünleşmişlerdir. Leigh ve diğerleri (2004)'nin yaptıkları çalışmada ise, bağlanma araştırmalarında yetişkinlerin ebeveynleri ile olan ilişkilerini tasarlamalarının yanı sıra, bağlanma statüsü özünde anne-babadan çocuğa geçiş ve bu geçişin etkilenmesine neden olan değişkenler arasında artan bir ilgi söz konusudur. Araştırma sonucuna göre bağlanma ilişkileri azalan duruma doğru bir eğilim göstermiş, sağır ebeveyne sahip olmak sağır bir yetişkinin bağlanma statüsünü etkilememiştir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında genel olarak güvenli bağlanma biçimine sahip olanların daha iyi evlilik ilişkileri kurduğu yönünde görüşü desteklediği görülmektedir. Kobak ve Hazen (1991)'ın, 40 çift ile yapmış oldukları çalışma sonucunda güvenli bağlanan çiftlerdeki evlilik hoşnutluğunun yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Hollist ve Miller, 2005). Bunun yanında Feeney (1996)'ın, 229 evli çift ile yaptığı çalışmada bağlanma, ilgi ve evlilikten duyulan memnuniyet arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlgi ve bağlanmanın gösteriminin bu ilişkilerin anlaşılmasındaki zorluğu ortaya koysa da güvenli bağlanmanın eşe gösterilen ilgi ile alakalı olduğu ve bunun evlilikten duyulan memnuniyeti arttırdığı gözlenmiştir (Akister, 1998).

Bunların yanında Erdoğan (2007)'in yaptığı çalışmada da, evlilik uyumuyla demografik veriler, eşlerin bağlanma özellikleri, psikiyatrik durumları ile mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde, evlilikte sorun yaşayan çiftlerde kadınların bağlanma biçimlerinde kaçınma ve kaygı boyutlarının öne çıktığı, erkeklerde ise kaçınma boyutundan yüksek puanlar alındığı görülmüştür.

Evlilikte uyumsuzluk ve uyumluluk düzeyleri ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bir diğer deyişle evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk çocuk sayısı ile ilişkili değildir. Bunun yanında Çavuşoğlu (2011) evlilik uyumu ile çocuk sayısı arasında pozitif ilişki belirtirmiş ancak Çınar (2008)'in araştırmasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçları aşağıdaki maddelerde kısaca özetlenmiştir:

Araştırmada uygulanan ki-kare analizi sonucuna göre, evli bireylerin bağlanma biçimlerinin ile cinsiyet, eğitim durumu, eş ile yakınlık durumu, eş ile arasındaki yaş farkı, anne yaşam durumu, anne baba boşanma durumu, anne baba ayrı yaşam durumu, anne ve baba psikiyatrik sorun olup olmama durumu değişkenleri ile bağlanma biçimleri puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile yaş, evlenme yaşı, çalışma durumu, evlilik süresi, aile yapısı, evlenme biçimi, cinsel yaşam memnuniyet düzeyi, eş ile sorumluluk paylaşma düzeyi, çocuk sayısı, büyüdüğünüz yer ve baba yaşam durumu değişkenleri ile bağlanma biçimleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki olduğu görülmüştür.

Evli bireylerin ilişki uyumları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, eş ile yakınlık durumu, eş ile arasındaki yaş farkı, anne yaşam durumu, anne baba boşanma durumu, anne baba ayrı yaşam durumu, anne ve baba psikiyatrik yaşam durumu, evlenme yaşı, çalışma durumu, evlilik süresi, aile yapısı, evlenme biçimi, cinsel yaşam memnuniyet düzeyi, eş ile sorumluluk paylaşma düzeyi, çocuk sayısı, büyüdüğünüz yer ve baba yaşam durumu değişkenleri ile ilişki uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Ayrıca sayısal veriler ile ölçek puanları arasında ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, kaçınan, kaygılı ve güvenli bağlanma düzeyi yaş düzeyi ile ilişkili olmadığı, Evlenen yaş arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın arttığı, Evlilik süresi arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın arttığı, Eş ile yaş farkı arttıkça kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma

düzeyinin arttığı, güvenli bağlanmanın azaldığı, Çocuk sayısı arttıkça kaçınan bağlanmanın azaldığı, güvenli bağlanmanın arttığı görülmüştür.

Evlilikte uyumluluk ve uyumsuzluk yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı ve evlenilen yaş düzeyi ile ilişkili olmadığı ve eş ile yaş farkı arttıkça evlilikte uyum azalmakta olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak; katılımcıların kaçınan ve kaygılı bağlanma biçimi ile evlilikte uyumluluk düzeyi arasında ters yönlü ve orta derecede, güvenli bağlanma biçimi ile de aynı yönlü ve orta derecede anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada bağlanma biçimlerinin evlilik doyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Örneklem grubuna ait demografik bilgilerin açıklanması ve araştırmanın alt problemlerinin yanıtlanması için elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntem ile analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlar yapılmıştır.

Araştırmacılar İçin Öneriler

Araştırma yapılırken konuyla ilgili yapılan daha önceki çalışmalarda kullanıldığı görülen bağlanma stilleri ölçeklerinin, kültürel anlamda başka anlamlara gelebilmesi, Türk kültürü için başka bir ölçeğin geliştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma örnekleminin İstanbul il merkezinde bulunan 120 evli bireyde oluşması farklı sosyo-kültürel özellikler taşıyan insanların arasında ve farklı bölgelerde de bu çalışmanın tekrarlanarak karşılaştırma yapılmasına gereksinim vardır. Kısacası katılımcıların farklı sosyoekonomik seviyelere sahip olması, bağlanma stilleri, anne/baba çocuk yetiştirme tutumları, aile içi iletişim ve çocuklarındaki davranış problemleri üzerinde daha farklı etkileri ortaya çıkaracaktır. Bu nedenden dolayı gelecekte yapılacak olan çalışmalardaki katılımcıların farklı kültürleri kapsayacak şekilde aileleri de hedef alması önerilir. Bunun yanında örneklemi geniş tutulan çalışmalarının da yapılmasında yarar vardır.

Konuyla ilgili olabilecek boşanma, eş şiddeti gibi karıştırıcı değişkenlerin kontrol altına alınıp bu araştırmanın konusunu oluşturmayan bu değişkenlerin etkilerinin en aza indirgenmesi sağlanabilir.

Evli çiftlerin arasındaki ilişkilerin araştırılması konusunda yapılacak olan boylamsal çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Bu değişkenler evlilik ile ilişkisi düşünülen farklı değişkenlerle de incelenerek çalışmaların derinleştirilmesi önerilmektedir.

Uygulamacılar İçin Öneriler

Bağlanma stilleri bireylerin yalnızca kendisiyle ilgili bir süreç olmadığı aynı zamanda gelecek nesilleri de etkileyen bir süreç olduğu daha önceden belirtilmişti. Güvensiz bağlanan bireylerin bir sonraki nesile bu bağlanma stilini aktarması söz konusu olmaktadır. Bu anlamda insanların bilinçlendirilmesi önemlidir. Bu da aileyle çalışan kurumların bağlanma stillerini de kapsayan bazı müfredatları içeren eğitimlerin verilmesiyle mümkün kılınabilir. Böylece güvenli bağlanan kişilerin artması hedeflenerek toplum içinde huzur ortamının sağlanması konusunda katkı sağlamakla birlikte aynı zamanda güvenli bağlanma stili geliştirmesine de katkı da bulunulacaktır.

KAYNAKÇA

Açık, Ö. (2008). Evlilik uyumu ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir.

Akkaya, M. (2010). Bağlanma biçimleri, stresle başa çıkma tarzları, problem çözme becerileri ve iletişim tarzlarının boşanma süreci Üzerindeki etkilerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Ainsworth, M. S. (1979). Infant-mother attachment. *American Psychologist*, 34(10), ss. 932-937.

Ainsworth, M. S. (1982). Attachment: Retrospect and prospect. *The Place of attachment in human behavior*, New York: Basic Books, 3-30.

Ainsworth, M. D. S., ve Wittig, B. A. (1969) Attachment and exploratory behaviour of one- year-olds in a strange situation. In: B. M. Foss (Ed.) *Determinants of infant behaviour*, IV. London: Methuen. ss. 111-136.

Akister, J. (1998). Attachment Theory and Systemic Practice: Research Update. *Journal of Family Therapy*, 20, ss. 353-366.

Aktay, M., (2014). Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimi Ve Depresyonun Yordayıcısı Olarak Bağlanma Biçimleri, Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı.

Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2688.

Atak H. ve Taştan, N., (2012). *European Journal of Social Sciences Agency in the Emerging Adulthood Period: An Introductory Study in Turkey*, Vol.32 No.1 pp. 97-107.

Aydın, M. (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*, Ankara: Vadi Yayınları.

Bağlı. M. ve Sever. A. (2005). Tabulaştırılan/Tabulaşan Kurumun (ailenin) Kurbanlıklar Edinme Pratiği: Levirat ve Sororat, Aile ve Toplum Dergisi, 2(8): 9-22.

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.

Bartholomew, K., (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 61, No. 2, 226-24

Bartholomew, K.,Shaver, P.R. (1998). Measures of Attachment: Do They Converge? (Ed.) J.A. Simpson, W.S. Rholes Attachment Theory and Close Relationships, New York: Guilford Press.

Beştav, F. G. (2007). Romantik ilişki doyumunu ile cinsiyet, bağlanma biçimleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Bilgin N. (2001). İnsan İlişkileri ve Kimlik. 2. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık; 2001.

Biller H. B. (1993) Fathers And Families Paternal Factor in Child Development. London, Auburn House.

Bowlby J. (2012). Bağlanma ve Kaybetme 1. Bağlanma. T.,V. Soylu (Çev.) İstanbul: Pinhan Yayınları.

Bowlby, J. (1969) Attachment and Loss. Vol.1 Attachment. New York: Basic Books

Bradbury, T. N., Fincham, F. (1990). Attributions in marriage: Review and critique. *Psychological Bulletin*, 107(1), 3-33.

Brenning, K., Soenens, B., Braet, C. ve Bosmans, G. (2011). An Adaptation Of The Experiences in Close Relationships Scalerevised For Use With Children And Adolescent. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28, 1048-1072.

Brown, P. R. (1994). Vengeance is mine: Narcissism, vengeance, and the tendency to for give. *Journal of Research in Personality*, 38, 576-584.

Budak S. (2005). *Psikoloji Sözlüğü*, 3. Baskı. Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 2005.

Budak, S., (2000). *Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim Ve Sanat Yayınları.

Bulut, I., (1993). *Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi*, Ankara.

Büyüksahin, A., (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Biçimleri Ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara, Ankara Üniversitesi.

Cansel, E., (1991). *Türk Ailesinin Anayasanın 41. Maddesine Göre İncelenmesi*, Jale G. Akipek'e Armağan, Konya.

Cohn, D. A. , Silver, D. H., Cowan, C. P., Cowan, P. A., ve Pearson, J. (1992). Working Models Of Childhood Attachment And Couple Relationships. *Journal of Family Issues*, 13, 432-449.

Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.

Çavuşoğlu, Z. Ş. (2011). *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Uzmanlık Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji, İstanbul.

Çelen, H., N., Yıldız, H., Berk, Ş., (2008). Çocuk ve Annenin Bağlanma Düzeyleri ile Çocuk Anne Etkileşim Örüntüleri Arasındaki İlişki, Maltepe Üniversitesi, ÇOKAUM 6. Kongresi.

Çınar, L. (2008). *Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Doğan, G. (2010). Obez Kadınlarda Tıkıncasına Yeme Bozukluğunun Psikobiyolojik Modele Göre İncelenmesi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Dönmez, A., (2000). “Bağlanma: Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir ereve”, Türk Psikoloji Bülteni. 16, 17, ss. 29-50.

Durak, N. (2004), “15-25 Yaş Arasındaki Gençlerin Evlilik Kavramlarına Yükledikleri Anlamların İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğe.

Elli, ., (2010). Yetişkinlerde Bağlanma Biçimleri, Mizaç ve Karakter zellikleri ile Depresyon İlişkisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 2010.

Erdoğan, S.(2007). Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma biçimleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara

Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). Evlilik ilişkilerini geliştirme (Kuram ve uygulama). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ertan, . (2002). Bağlanma biçimlerinin eş seçimi ile kritik ve kritik olmayan evlilik dönemlerindeki doyum üzerindeki rolü. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Erzen, E., (2013). Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Ergenlerin Bağlanma Biçimleri Ve z Yeterlikleri İle Sınav Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Eşsizoğlu A., (2012). Aile Yapısı Ve İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Feeney, J. A.,Noller, P., Patty,J., (1993). Adolescents Interactions with The Opposite Sex: Influence of Attachment Style and Gender, Journal of Adolescence, 16:2, 169.

- Fıfıloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerin evlilik uyumu. Psikoloji Dergisi, 7:16-23.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adultromantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. Review of General Psychology, 4, 132-154.
- Freeman, H. and Brown, B. B. (2011). Primary Attachment To Parents And Peers During Adolescence: Differences By Attachment Style. Journal Of Youth And Adolescence, 30, (6), 653-674.
- Gentzler, A.L., Kerns, K.A., (2004). Associations Between Insecure Attachment and Sexual Experiences, Personal Relationships,11, 249-265.
- Glenn, N. D. (1990), Quantitative Research On Marital Quality In The 1980s: A Critical Review, Journal of Marriageand The Family, 52(4), 818-831.
- Goleman, D. (2000) Leader ship that getsresults. Harvard Business Review, March-April, pp 78-9.
- Gökmen, A.(2001), Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolcülük ve İlişki Algılarının Evlilik Doyumu Üzerinde Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güleç, G. (2013). Aile yapısı ve ilişkileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gündoğan, M. (2015). Eşlerin Bağlanma Tarzları İle Çift Uyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin Araştırılması, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eskişehir.
- Gündoğdu – Aktürk, E. (2010). Attachment figuretrans ference, caregiving styles and marital satis faction in arranged and love marriages, Unpublished Master Thesis, Institute of Social Sciences, Middle East Technical University, Ankara.
- Güven, N. (2005). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hazan, C. ve Shaver, P. (1994). Attachment styles and closerelation ships: A four-yearpros pectivestudy. Personal Relationships, 1, 123-142.

Hazan, C., ve Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. Journal of Personality and Social Psychology, 52, 511-524.

Holmes, J. (1993). Attachment Theory: A biological basis for psychotherapy The British Journal of Psychiatry. 163, 430-438.

Hortaçsu, N., (1991). Relation between depression and attachment styles in parent-and institution-reared Turkish children. The Journal of Genetic Psychology. 154 (3), 329-337.

Hollist, C.S. ve Miller, R.B. (2005). Family Relation: Perceptions of Attachment Style and Marital Quality in Midlife Marriage. USA: Black well Publishing.

Işınsu ve Halat, M. (2009). Yatırım kuramı bağlamında evli çiftlerde uyum, nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile yalnızlık arasındaki bağlantılar, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Işınsu, M. (2003). İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi

Kantarcı, D., (2009). Evli Bireylerin Bağlanma Biçimlerine Göre Adatma Eğilimleri Ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Kaya Balkan, İ. (2009). Bağlanma biçimlerinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç, E. (2009). Aile terapileri. Psikoterapi Yöntemleri. içinde (229-271). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Kırimer, F., Akça, E. ve Sümer, N., (2014). Orta Çocuklukta Anneye Kaygılı ve Kaçınan Bağlanma: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Orta Çocukluk Dönemi

Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Türk Psikoloji Yazıları, Haziran 2014, 17 (33), 45-57.

Kirby, J.S. (2005). A Study of the Marital Satisfaction Levels of Participants in a Marriage Education Course. Unpublished Doctoral Dissertation, Department of Educational Leadership and Counseling Department, University of Lovislono, Monnoe.

Kobak, R. R.,and Hazan, C. (1991). ParentsandSpouses: Attachment Strategies and Marital Functioning, University of Delaware, Newark.

Kubat, D. (2012). Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi Ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Leigh, I.W.,Brice, P.J. ve Meadow-Orlans, K. (2004). Attachment in deaf mothers and their children, J Deaf Stud Deaf Educ. 2004 Spring;9(2):176-88.

Laible, D. (2007). Attachment With Parents And Peers In Late Adolescence: Links With Emotional Competence And Social Behavior. Personality And Individual Differences, 43, 1185-1197.

Li, T. ve Fung, H.H., (2011). The DynamicGoal of Marital Satisfaction, Review of General Psychology, Vol. 15, No. 3, 246–254.

Liu, Y. L. ve Huang, F. M. (2012). Mother-Adolescent Conflict In Taiwan: Links Between Attachment Style And Psychological Distress, Social Behavior And Personality, 40(6), 919-932.

Main, M. & Kaplan, N. ve Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, andadulthood: A movetothelevel of representation. In I. Bretherton& E. Waters (Eds.), Growingpoints of attachment the oryandre search. Monographs of the Society for Research in Child Development, 50 (1-2, Serial No. 209), 66-104

Muris, P., Meesters, C., Morren, M., ve Moorman, L. (2001). Anger and hostility in adolescents: relationships with self-reported attachment style and perceived parental rearing styles. Journal of Psychosomatic Research, 57(3), 257-264.

Nazlı, S. (2000). Aile Danışmanlığı. Ankara: Nobel.

Nazlı, S. (2011). Aile danışmanlığı (6. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Ottu, I. F. A. ve Akpan, U. I. (2011). Predicting Marital Satisfaction From The Attachment Styles And Gender Of A Culturally And Religiously Homogenous Population. *Gender Behavior*, 9(1), 3656-3679.

Özdemir, Ş., Ömer Torlak ve Celalettin Vatandaş, (2009). Sosyal Problemleri Çözmede Aile Yaşam Döngüsünün (AYD) Önemi, *Aile ve Toplum Yılı: 11 Cilt: 4 Sayı: 16 Ocak-Şubat-Mart*.

Özdemir, Ş., Torlak Ö. ve Vatandaş, C., (2013). *Aile Yaşam Döngüsü Ve Tüketim*, İstanbul: SEKAM Yayınları.

Özen Y. Ve Gülaçtı F., (2010). “Genel Lise Ve İmam Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Meslekleri Prestij Yönünden Algılamaları ve Algılamalarını Etkileyen Bazı Faktörler”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 49-68.

Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara, PDREM,

Özkan, S., (2014). *Türkiye Halk Sağlığı Kurum Başkanı (ÖNSÖZ), Evlilik Öncesi Danışmanlık Rehberi T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı Ankara*.

Permuy, B., Merino, H. and Fernandez-Rey, J. (2009). Adult Attachment Styles And Cognitive Vulnerability To Depression In A Sample Of Undergraduate Students: The Mediation Roles Of Sociotropy And Autonomy. *International Journal Of Psychology*, 45(1), 1-7.

Parker, R. A. ve Scannell, E. D. (1998). Attachment and marital adjustment. *family matters*, No: 51, Spring / Summer; Australian Institute of Families.

Rıza, İ. (1991). *Aileye Yönelik Hukuki Düzenlemeler*, TAY, Ankara.

Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *The American Journal of Family Therapy*, 31, 143-157.

Sevim, J. (2009). *Boşanma Meleği*. (1. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Soysal A. Ş, Bodur Ş, İşeri S. Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri* 2005; 8: 88-9.

Sümer, N. (2006). Bağlanma kuramının farklı alanlara etkileri ve kültürlerarası geçerliği (konferans) XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, ODTÜ: Ankara.

Sümer, N. Ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14 (43), 72 – 106.

Stackert, R.A. ve Bursik, K. (2003). Why unsatisfied? adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34, ss. 1419- 1429.

Tarhan, N. (2005). *Kadın psikolojisi* (3. baskı). İstanbul: Nesil Yayınları.

Tarhan, N., (2011). *Evlilik Psikolojisi*, Timaş Yayınları, İstanbul

Thompson RA. Erken dönemde bağlanma ve sonraki gelişim üzerindeki etkileri (Çev. Sayıl M ve Demir GÖ). *Türk Psikoloji Bülteni* 2006; 38: 113-20.

Turanlı, P. (2010). Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.

Tutarel, Ş. (1997). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, 3(2).

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3 (8), 61-67.

Ulu. S. (2003). Attitudes Toward Marital Violence: Individual and Situational Factors (Unpublished Msc Thesis). Ankara: The Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University.

Uluyol, F., (2014). Bağlanma Örüntüleri, Eşle Yönelik Kişilerarası Şemalar Ve Evlilik Sorunlarıyla Başa Çıkabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi Ankara.

Üncü S. (2007). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi. Eğitim Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Yalçın H. (2014), Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki, Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3 Sayı:1, 205-261.

Yazıcıoğlu, Y. (2013). *Aile İçi Uyumlu Etkileşim: Aile İçi Yaşam Döngüsü*, T.C.

Yılmaz, A., (2001) “İşbirliğine Dayalı Öğrenme : Etkili Ancak İhmal edilen yada Yanlış Kullanılan Bir Metot” Milli Eğitim, Eğitim – Sanat – Kültür Dergisi, s : 46 – 50 .

Yüksel, Ö. (2013). Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkide Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini. Hacettepe Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Zeytinoğlu S. (2013). Sağlık, Sosyal, Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışanların Türkiye’de Çocuk İstismarı ve İhmali İle İlgili Görüşleri”, Çocuk İstismarı ve İhmali, Ankara, Pelin Ofset.

Zimmerman, F.J. (2004). Television, video, and computer game usage in children under 11 years of age. *The Journal of Pediatrics*, 145, 652-656.

EKLER

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU ÖRNEĞİ (BGOF)

CALIŞMANIN ADI: Evli Bireylerde Eşlerine Bağlanma Stillerinin Evlilikteki Uyum Ve Mutluluğu İle İlişkisinin İncelenmesi

---

*Aşağıda bilgileri yer almakta olan bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı verirseniz, **Çalışmaya Katılma Onayı Formu**'nu imzalayınız. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir./ Araştırmada kullanılacak tüm malzemeler ve yapılabilecek tüm harcamalar araştırmacı tarafından karşılanacaktır (iki cümleden biri olabilir)*

CALIŞMANIN KONUSU VE AMACI : Evlilik, insanın gelişiminde birinci düzeyde rol oynayan ve bir süreç sonucu oluşan en küçük birimdir. Kişinin maddi manevi doyum sağlaması, görevlerini iyi bir şekilde yerine getirmesi ve yaşadığı çevreye uyum sağlayarak yararlı bir birey olabilmesinde içinde bulunduğu evlilik ilişkisinin önemli katkıları bulunmaktadır. Yapılan araştırmalarda eşlerin arasında olan huzursuzluk hem aile bireylerini hem de genel olarak toplumun ruh sağlığını etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında eşlerin evliliklerinden aldıkları doyum onların hayatını doğrudan etkilemektedir. Evlilik doyumunu etkileyen birçok değişken olabilir. Bu araştırmada, evli bireylerin bağlanma biçimlerinin evlilik doyumunu ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma kapsamında Bowlby'nin bağlanma yaklaşımı temel alınarak evli bireylerin bağlanma stilleri incelenecektir. Elde edilen veriler doğrultusunda, bireylerin bağlanma stillerine göre evlilik doyumları karşılaştırılacaktır.

CALIŞMA İŞLEMLERİ: Uygulamaya çalışmada yer alacak evli çiftler ile görüşülüp yöntemin anlatılmasıyla başlanacaktır. Çalışmaya katılacak tüm evli çiftlerden bilgilendirilmiş onam formu alınacaktır. Çalışmada evli çiftlerden her biri ayrı ayrı birer adet ölçek formu doldurmaları istenecektir. Evli çiftlere kapalı zarf içinde şekilde 2 adet bilgilendirilmiş onam formu, 2 adet sosyodemografik özellikler anket formu, 2 adet Locke & Wallace İlişki Uyum Testi ve 2 adet Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

(YIYE-II) verilecektir. Tüm bunların 3 gün içerisinde geriye teslim edilmesi istenecektir. Evli çiftlerden ölçekleri eksiksiz olan olgular çalışmaya alınacaktır.

CALIŞMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR? : Ülkemizde evlilik ile yapılan çalışmaların sayısı oldukça azdır. Özellikle evli bireylerin bağlanma biçimleri ile evlilik doyumlarının ele alınıp karşılaştırıldığı çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Evli bireylerde bağlanma stillerinin evlilik doyumunu ile ilişkisinin inceleneceği çalışmanın, bu konu üzerinde araştırma yapılması planlanan başka bir çalışmaya öncülük yapabileceği düşünülmektedir. Sorun yaşanan bir evlilik olduğunda dahi bireylerin birçoğu ilişkiyi hemen sonlandırmak istemez ve evliliklerini kurtarmak adına çaba göstermeye çalışırlar. Yaşanılan sorunları çözebilmek için bir uzmana yönlenmek eskiden garip karşılanırsa da günümüzde bu düşünce yıkılmaya başlamıştır. Ele alınan konu doğrultusunda elde edilen sonuçların, çiftlerle çalışan danışmanlara veri kaynağı oluşturabilecek nitelikte olduğunu düşünülmektedir. Benzer konuda yapılmış olan araştırmalar içerisinde evli bireylerin bağlanma stillerinin tespit edilmesi, bağlanma stillerine göre evlilik doyumlarının ne derece değiştiğinin saptanması ve evlilik dinamiklerini daha iyi anlamaya yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK? : Dolduracağınız formda kimliğinizi belirleyecek hiçbir soru (ad, soyad, kimlik numarası vs) bulunmamaktadır. Verdiğiniz tüm bilgiler saklı tutulacaktır. Herkesin doldurduğu formlar birleştirilip, toplu olarak değerlendirileceği için size özel sonuçlar elde etmek ve paylaşmak söz konusu değildir.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

1. Psikolog Esra KILIÇ
essrakilicc@hotmail.com

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Araştırmacı, saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

<i>Vasi (var ise) Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

<i>Araştırmacı² Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2:Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Üsküdar Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı kapsamında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu çalışma , evli bireylerde bağlanma stillerinin evlilik doyumu ile arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilen bilgiler bilimsel araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Ankette isminizi belirtmenize gerek yoktur. Bizim için önemli olan sizin bireysel olarak ne düşündüğünüz ve ne yaşadığınızdır. Bu nedenle lütfen tüm sorulara tek başınıza cevap veriniz ve cevaplama sırasında soruları bir başkasıyla (ör: eşiniz, arkadaşınız) tartışmayınız. **Lütfen size en uygun seçeneğin yanına (X) işareti koyun ve hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.** Yardımcı olduğunuz ve içtenlikle yanıtladığınız için teşekkür ederim.

Soru ve Problemler İçin Başvurulacak Kişi:

Psikolog Esra KILIÇ
essrakilic@hotmail.com

- 1) Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek
- 2) Yaşınız: ( )
- 3) Evlendiğinizdeki Yaşınız: ( ) 15-20 ( ) 21-25 ( ) 26-30 ( ) 31-35 ( ) 36 ve üzeri
- 4) Eğitim Durumunuz : ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Yüksekokul ( ) Üniversite ( ) Yüksek lisans/ Doktora
- 5) Mesleğiniz : ( ) Çalışmıyorum ( ) Çalışıyorsanız mesleğinizi yazınız: .....
- 6) Kaç yıldır evlisiniz : ( ) 0-5 ( ) 6-15 ( ) 16-25 ( ) 26-35 ( ) 36 ve üzeri
- 7) Aile yapınız : ( ) Çekirdek Aile ( ) Geniş Aile
- 8) Eşiniz ile Yakınlık Düzeyiniz : ( ) Akraba ( ) Uzaktan Akraba ( ) Akraba Değil
- 9) Eşiniz ile Aranızdaki Yaş Farkı : ( ) 0-5 ( ) 6-10 ( ) 11-15 ( ) 15 ve üzeri
- 10) Eşiniz ile Evlenme Biçimi : ( ) Severek/Flört Ederek ( ) Görücü Usulü/İsteyerek ( ) Görücü Usulü/İstemeyerek
- 11) Eşinizle ev içindeki sorumlulukları ne derecede paylaşırsınız? ( ) Paylaşıyoruz ( ) Bazen paylaşıyoruz ( ) Paylaşmıyoruz
- 12) Çocuk Sayısı : ( ) Yok ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ve üzeri

13) Nerede büyüdüünüz? : ( )Metropol ( )Şehir ( )Kırsal kesim/ Köy

14) Anne-Babanız sağ mı? Anne : ( ) Sağ ( )Ölü

Baba: ( ) Sağ ( )Ölü

15) Anne-Babanız boşandı mı? : ( ) Evet ( ) Hayır

16) Hiç anne ya da babadan ayrı yaşadınız mı? (yurt, kreşte büyüme, akraba yanında ya da anne-babadan biri cezaevinde olması vs gibi) : ( ) Evet ( ) Hayır

17) Anne ya da babanın psikiyatrik bir sorunu var mıydı? : Anne: ( ) Evet ( ) Hayır

Baba: ( ) Evet ( )

Hayır

LOCKE & WALLACE İLİŞKİ UYUM TESTİ

- I. Mevcut ilişkinizin her türlü yönünü düşündüğünüzde, mutluluk derecenizi en iyi tarif eden noktayı yuvarlak içine alın. Ortadaki nokta birçok insanın ilişkilerinde duyduğu mutluluk derecesi olan "mutlu"yu temsil eder ve ölçek adım adım çok mutsuz olan daha az kişinin olduğu yöne doğru gider, diğer tarafta da ilişkilerinde en üst düzeyde mutluluk/neşe veya refaha sahip olan az sayıdaki kişinin olduğu yöne doğru gider.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Çok mutsuz			Mutlu			Çok mutlu

- II. Aşağıdaki maddeler konusunda siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşmazlığın yaklaşık olarak nasıl olduğunu belirleyin. Lütfen her bir kolonu işaretleyin.

	Her Zaman Anlaşırız	Nerdeyse Her Zaman Anlaşırız	Ara sıra Anlaşamayız	Sıklıkla Anlaşamayız	Nerdeyse Her Zaman Anlaşamayız	Her Zaman Anlaşamayız
1. Aile içi Maddi Konular						
2. Boş Zamanı Değerlendirme						
3. Sevgi Gösterme						
4. Arkadaşlar						
5. Cinsel İlişki						
6. Gelenekler (Doğru veya iyi)						
7. Yaşam Felsefesi						
8. Geline Ailelerle						

Aşağıdaki maddelerin her biri için, **sadece bir seçeneği işaretleyin:**

9. Anlaşmazlık ortaya çıktığında, bu durumlar genellikle.....ile sonuçlanır.

- (a) benim alttan almamla   (b) eşimin alttan almasıyla
 (c) iki tarafı olarak fedakarlıkta bulunup anlaşmamızla

10. Siz ve eşiniz dışarıdaki aktivitelere birlikte katılır mısınız?

- (a) hepsine   (b) bazılarına   (c) çok azına   (d) hiçbirine

11. Boş zamanınızda, genellikle..... tercih edersiniz.

- (a) sürekli aktif ve meşgul olmayı   (b) evde kalmayı

12. Boş zamanında, eşiniz genellikle..... tercih eder.

- (a) sürekli aktif ve meşgul olmayı   (b) evde kalmayı

13. Hiç bu ilişkiye bağlanmış olmamayı istediğiniz oldu mu?

- (a) çoğu zaman / genellikle   (b) ara sıra   (c) nadiren   (d) asla

14. Hayatınızı yeni baştan yaşasaydınız, ...isterdiniz:

- (a) aynı kişiye söz vermeyi   (b) farklı bir kişiye söz vermeyi
 (c) hiç kimseye söz vermemeyi

15. Eşinize hiç güvenciniz mi?

- (a) neredeyse hiç   (b) nadiren   (c) birçok şeyde   (d) her şeyde

TOPLAM PUAN: .....

Uzman Yorumu: .....

Uygulayan: .....

Referans: © 2000-2010 Dr. John M. Gottman and Dr. Julie Schwartz Gottman

Adı Soyadı:

Tarih:

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyula ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

	Hiç katılmıyorum	Kararsızım/ fikrim yok					Tamamen katılıyorum	
1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7	
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7	
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7	
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7	
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7	
6. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip dayanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7	
7. Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemsedığım kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7	
8. Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7	
9. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.	1	2	3	4	5	6	7	
10. Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7	
11. İlişkilerimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7	
12. Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7	
13. Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7	
14. Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7	
15. Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı	1	2	3	4	5	6	7	

gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.							
16.Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Hiç Kararsızım/ Tamamen
katılmıyorum fikrim yok katılıyorum

17.Birlikte olduğum kişinin beni terkedeceğinden pek endişe duymam.	1	2	3	4	5	6	7
18.Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez.	1	2	3	4	5	6	7
19.Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20.Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21.Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22.Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23.Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24.Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25.Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26.Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27.Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28.Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29.Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben"den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30.Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31.Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelenendir.	1	2	3	4	5	6	7
32.Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip dayanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
33.Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım	1	2	3	4	5	6	7

34. Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35. Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36. Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

Reference: Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.